

СПОРТ

Физкультурникий Денна хетаяь, истола Пларча теннисах йола яхь длайихьар МагIалбике

16

НАБХА ХЪАШТАШ

Набха вахара хьал тоадеча оагIонех я ЖКХ

15

СЕРДАЛО

WWW.SERDALO.RU

ПАЛГIАЙ МЕХКА КЪАМАН ЮКЪАРА ГАЗЕТ

№30 (12657)
Маьцхали
бутт,
15 ди, 2024 шу

Газет арадувл 1923-ча шера
маьтсела бетта 1-ча дийнахьа денз

1973-ча шера
«Сердало»
газета
«Сийлен хьарак»
яха орден
еннай

МЕХКА ХЪАБШИЙ

Токмакерча 350 берах лагта шоллагIа тоаба я, ПалгIай мохк бовзаш

6

ЗАМАНХОЙ

Кхетаче дакъя лаца безам барашкара дехараш хьайиду

7

ДИКАЧА НАХАХ

Порваьннача журналистах дола дувцар

8-9

ДЕШАР

Керда мел дар отгаду берашта, вай мехкарча ишколашка

12

ЮКЪАРА ВАХАР

«ХIарма» яхача РФ ОП«Юкърло» яха III мехка кхетаче дIахьоргья Магасе

13

www.serdalo.ru vk.com/gserdalo [@gserdalo](https://t.me/gserdalo) Дзен сердало

Дезача цIайга кийчлуш

ПалгIай паччахьалкхен 100 шу дizar дездарах, дийцар Магасе

2

Цар йоакхо ю Iаьдало

Вай мехкарча ветераний цIагIа, салоIаш ба тIема доакъашхой дезалаш

3

Курске гю дохьийташ я вай республика

Курскенаькъан ИбрахІим

Тіемо йохаяьча Курске халача хьале эттача наха гю деш, ерригача Россе болам хьаллоац вай мехко.

Цига яхьийта хІамаш гульеш латт республике. Дукха ца говш, араргья новкъостал ийца йолха машинаш. Из хоам «Сердалога» бир Мехкадаь зарбан болх лелабераша.

«Халача хьале эттача Курскерча бахархошта эггара чІоагІа эша хІамаш йохьийтаргья», - белгалдир республикан Кулгалхо-чо. Курски областа губернатор волча Смирнов Алексейга, цар оагІув хьаллоацаш, сатедеш къамаьл дир вай мехкадас Келаматанаькъан Махьмуд-Іаьлас: «Низ, сатем хилба шун халача хана».

Иштта болча боламо хьагойт, Россе къамаш шоайла бувзам болаш, вІаший гю де кийча долга.

Токмакски кхалера йохаяь ишкол меттаоттае гю дергда вай республико

Курскенаькъан ИбрахІим

Токмакски кхален Молочанск яхача шахьаре йохаяь № 2 йола ишкол меттаоттае гю де аьнна тІадиллар вай мехкадас Келаматанаькъан Махьмуд-Іаьлас. Ишкол тоаеш новкъостал де шоашта, аьнна, кхайкаб дешара моттига администратора.

«Из дехар теркал ца деш дита йиш йолаш дац вай», - белгалдир Мехкадас.

Республикан кулгалхо-чо яьча чІоагІонах, ма хулла сихагІа Іодохьийтаргда ишкол тоаеш мел эшар. 39 оагІонцара тайп-тайпара хІамаш я ишколе эшараш.

«Бераш дІачудолхача хана, ишкол боагІача боараме тоаяь латташ хилар лоархІаме да», - белгалдир Мехкадас. Мукъаяьхача моттигашкарча бахархошта эшаш дола гю лоаттаду вай мехко. ПаргІатта деша, даха, ловза йиш йолаш хила деза цигара бераш.

ГІалгІай паччахьалкхен 100 шу дизар дездарах, дийцар Магасе

Султиганаькъан Йоакъап

ГІалгІай паччахьалкхен 100 шу дизар дездеш, дІабахьа безача балхах дийцар Магасе дІайихьача кхетаче. Из хоам «Сердалога» бир Мехкадаь зарбан болх лелабераша.

«Вайна керттердар - кхерамзлен хьал лорадеш, боагІача боараме из дІадахьар. Цу гІулакха бехктокхаме барашта тІадиллад аз, цІаькха а моллагІча хатара духьалара кхерамзлен хьал, цІи яьлча хоам беш дола гІирсаш, иштта кхьадараш а хила дезача беса

кийча дий хьажа аьнна», - дийцар ший къамаьла юкье вай Мехкадас Келаматанаькъан Махьмуд-Іаьлас.

ХьатІабоагІача бетта 28-ча дийнахьа Шолжа-Шахьарерча Дьякова цІерах йолча стадиона тІа дІахьоргда из доккха цІай. Из моттиг боагІача боа-

раме хургіолаш, тоаеш баьккаб болхлой, карарча хана стадиона гонахьара доазув меттадоладеш боахк.

Вай къаман лоархІаме дола цІай дезделга ховш хила беза къаман беррига бахархой; хІана аьлча вай къаман истори да из!

Украинас Курски областа герз чудеттар харцахьа лоархІаш, къамаьл дир вай Мехкадас

Курскенаькъан ИбрахІим

Курски областе бахача маьршача наха Украинай оагІорахьара дов дар Рос-сена чубала гІертїлга да, аьнна, из геттара харцахьа лоархІаш, къамаьл дир вай мехкадас Келаматанаькъан Махьмуд-Іаьлас.

«Маьрша бахача наха чу-

етташ латт даггара. Дукха нах унзарча хьале оттабаьб, царна юкье бераш да. Доккха зе деш йохаяь вахара оагІонцара лоархІаме моттигаш», - яздыр ший телеграм-оагІон тІа вай Мехкадас.

Мехка кулгалхо-чо белгалдир, Россе бІухой майра духьаллатташ, моастагІа юхаветташ хьабоагІаш хилар, Россе доазош дІалаца ВСУ

аьттув хурбоацїлгах ше догтийша волга.

«Беррига мохк гІетта, моастагІчо ший фашиста гІулакх чакхдоаккхаргдоацаш, духьальоттаргда вай», - аьлар Мехкадас.

Келаматанаькъан Махьмуд-Іаьла цу унзарча гІулакха юкье байнарий гаргарча нахаца цар гІагІа екъаш ва, лозабаьраш ма хулла сихагІа

меттабаькка, маьршача вахарца баха давкъалабийцар цо.

«Царна эшаш мел дола новкъостал де кийча ба вай мохк. Вай паччахьалкхенна тІадиллад аз, Курски областа паччахьалкхенца бувзаме яьле, малагІа тайпа гю эш хьажа, аьнна», - тІатехар Мехкадас.

Республикерча ЦССИ ФСО кердача кулгалхочунца, кхетаче дІайихьар вай Мехкадас

Курскенаькъан ИбрахІим

Кхерамзлен хьал лорадарах болча федеральни балха (ФСО) Къаьстга болча бувзамах, хоамех йолча моттига (ЦССИ) кулгалде оттаваьча Жданов Сергейца кхетаче дІайихьар вай мехкадас Келаматанаькъан Махьмуд-Іаьлас. Из хоам «Сердалога» бир Мехкадаь зарбан болх лелабераша.

Иштта, дІа-хьа бовзийташ йолча кхетаче дакъа лоацаш вар Россе СКФО къаьстга болча бувзамах, хоамех болча оагІон хьалха латташ вола Алхасов Халидбег.

«Тахан геттара лоархІаме да, кхерамзлен хьал, хоамашца бувзабена оагІув лакхача боараме лорабар, - белгалдир вай Мехкадас. - Кхерамзлен гІулакхах йолча федеральни моттига болх мел бехктокхаме ба ховш, лоархІоаха. Кердача республикерча кулгалхочунца массахана бувзам болаш, боагІача боараме дІагІоргба аьнна хет вай болх».

Хоамашцарча оагІон болх тІехдика дІабодаш хила безилгах, иштта цу оагІонцарча лоархІамедарех дийцар Мехкадаси Жданов Сергейси.

«Цхьана болх дІахьош, мехкара кхерамзлен хьал,

иштта кхьадараш хила деззача беса хилийта вІаштІехьадаргхїларах догтийша ва со!» - аьлар Мехка-

дас кердача моттиге аьттув болаш къахьегга Жданов Сергей давкъала вувцаш.

Тема доакъашхочун дезала гю дир, токацара дешаш къоастадеш

Гаьгенакъан Марина

Токацара кхоачамбо-ацараш юстардаха гю дир, Росс турпал волаш, тема операцен юкье вахар хьадача Хамхой Адама цIагIарча наха. Из хоам «Сердалога» бир «Дьхен Лорбой» яхача ганза филиало.

«Тока хьал хьахьок-ха гIирс лотабенна, хатар хилар бIухой дезале. Вахара координатор волча Темарханакъан Ийисас оарц даьккха, Илдарха-Галий тIарча РЭСа болхлой бахар из хатар юстардаккха. Сиха дIатIакхьаьчача, цар дIайойир цIи», - йоах тхогарча хоам.

Белгалде деза, Хамхой цIагIа ши бIухо волга. Северодонецке лаьтIача тема юкье йоккха майрал гойтар Адама.

Ший дегIа човнаш йича а, юха ца воалаш, тIехьалатIача бIухошта кулгалдеш хилар из. Мас-секх ди даьлча, 30 шу доалаш хиннача Адама вахар хьаьдар тема юкье. Дошо Седкьа бенначарна юкье, ПалгIайчен эггара къонагIа вола воI ва из.

Цун зIамагIа вола воша ИбрахIим карарча хана тема доакъашхо волаш, Дьхен гIулакха латт.

БIухочун оагIув хьаллаьцар

Гаьгенакъан Марина

Вахара оагIонцара гю дергдолаш, тема доакъашхо волча Зьзгакъонгий-Юртарча ЦIечой Артура гIулакхага хьежар вай мехка.

«Тема коммиссариате гIолла болх дIабихьа, тема доакъашхочунна мехка гю лоттадергдолаш чIоагIдир «Дьхен Лорбой» яхача ганза вахарга хьожаш волча Ведажанакъан Абабукара», - дийцар тха газетага.

Белгалде деза, хьалха цIа де лаьттан доазув къоастадеш, цар бIухочун новкъостал даьлга.

Вай мехкарча ветераний цIагIа, салоIаш ба тема доакъашхой дезалаш

Курскенакъан ИбрахIим

Тема аренашка вахар хьадача бIухочун да, нана, иштта кхьболча Дьхен гIулакха латIача вай майрача къонгий 8 дезал салоIаш ба Сурхо тIарча ветераний цIагIа. Мехкадас Кела-

матанакъан Махьмуд-Иаьлас тIадилад, цар могошал меттаоттаеш, эггара дикагIа хургдолча тайпара цу нахага хьожаш хила, аьнна.

«Тахан Дьхен гIулакх лорадеш латтарашта хьалхашкара

вай декхар да из», - белгалдир мехка кулгалхочо. ТIехьарча шерашка дикка шердаьд ветераний ЦIа, из бахьан долаш дукхагIа нах чуэца аьттув ба цун.

«Тема доакъашхой болча вай къонгий дезалаша ма

хетта салоIаргдолаш, могошал меттаоттаергйолаш мел эшар Iалашдеш, болх дIабихьаб оаха, - белгалдир Мехкадас. - Цу наха мел эшачунга хьежар, цар хьашташ кхоачашдар лоархIаме да тахан».

Эскаре амал деча вайцигарча кагийча нахага, хьожаш ба республикан викалаш

ГIазданакъан Ахьмад

Вай республикан Москвера массазара викалаш баха хилар Солнечногорскерча тема даькье, цига амал деш ба вайцигара кагий нах. Цига яьккхача хана, цар вIашагIкхетараш хилар

бIухошца а царна тIабаьккхача хьакимашца а.

«Цу тема даькье эскаре гIулакх ду ха йоаккхаш ва вайцигара 20 салте. Оаха царца къамаьл дир; малагIа халонаш нийслу хайра, эскаре гIулакх деча заман чухьа; тхоашкахьа-

ра царна фу эш-мала эш хьаьтар. Тема даькье хьакимашца баргчIоагIам бир, дIахо а бувзамаш лоттаде», - дийцар «Сердало» газетага массазарча викалий къаман политиках йолча отделе.

Республике боккхача теркамца хьожаш ба, шоай

тема гIулакх вайцигарча кагийча наха мишта кхоачашду. ПалгIай салташа шоай мехка сий лакха лоттаду, боккхагIар шоашта даьча хьехарга хьежжа Даймехка хьалхара декхар дизза кхоачашду.

Тема операцен доакъашхой дезалашта, портфелаш дІадийкъар Шолжа-Шахъарча

Газданаъкъан Ахьмад

ХІара шера дешара ха хьатІаоттача хана, къаьстта лакха терко е езача берашта портфелеш дІадекъ Шолжа-Шахъарерча администраце болхлоша.

100 совгІа долча бера, мел эшаш бола кхоачам чубоаллаш, портфелаш дІаэцаргда цигара ухх шера. «Эггара хьалхарча аргІагІа теркаме лаца деза Донбассерча тІема операцен доакъашхой бераш, таро йоацараш. Карарча хана, тІема доакъашхой берашка дІакхъачад портфелаш», - дийцар «Сердало» газетага Шолжа кхален администрце болхлоша.

Администраце кулгалхо волча Іумаранаъкъан Аслана белгалдечох, иштта терко еш хиларо берий дог ураоттаду. Дика дешаш чакхдовла, бокхийбараша сатувсар бакъде лаьрхІа хул бераш.

ТІема доакъашхо хиннача Мержой Салама хетадаъ мурал (пен тІара сурт) кхеллад

Газданаъкъан Ахьмад

Денала орден еннача, капитан хиннача Мержой Салама хетадаъ «Даьхе лораер» яха мурал дир МагІалбикерча тІема сийлен моттиге.

Донбассе дахьоча тІема операцен юкъе, йоккха майрал гойташ, вахар хаьдар 2022-ча шера бІаьстан

кхоалагІа бетта 11-ча дийнахьа, МагІалбике ваьхача 30 шу даьннача Мержой Салама.

«ТІема юкъе чІоагІа лоархІаме хиннача моттигера моастагІа вохавеш, дахьош хиннача операцен хьалха латташ вар Салам. Ший вахар кІальоттадаъ, тІехьалаттараш украински эскарга бохабайтанзар цо. РФ Президента Денала орден яла оттавир цига

вахар хаьда вай сийдола воІ. ЦІаккха а бицбала йиш ярех бац вай дегашта, Даьхе лораеш латташ, вахар хаьда къаман яхь йола къонгаш. Уж ба Боканаъкъан Мустафа, Хамхой Адам, Маларой Муса, иштта кхыбараш а.

Байначарна Дала гешт долда, Дала къахетам болба! Гаргарча наха сабар, сатоха низ лулба!» - яздыр мехкадас

Келаматанаъкъан Махьмуд-Іаьлас ший телеграм-оагІон тІа.

Москверча лакхарча, эскарашта хьалхале лелаеча училище дийша вар Мержой Салам. ТІема гІулакх дика довзаш хинна вай мехкахо новкъосташа лоархІаш, сий деш вар. Иштта деналах, яхьах визза хинна воІ давалар - вай дерригача къаманна, мехка эшам ба!

Церцарча хатарех бахархой лорабеш бола болх дІакхухъ МЧС викалаша

Коазой Мадина

Церцарча хатарех бахархой лорабеш бола болх дІакхухъаш, хьабоагІа МЧС болхлой. Цу оагІонцара кхетаченаш дІайихъар ухх наькъа Навсарен-Шахъарерча, Навсарен кхален бахархошца, МЧС администраце болхлой юкъе болаш.

Тахан эггара дукхагІа наха хьалхадоеахар да, йокъаеннача баьцех ара Іимеца латтача хана, цІераш еттар геттара кхераме долга.

«Ахкан хана чІоагІа даржаш да цу оагІонцара хатараш. Лоадам бац аьнна хетача хІамах, йоккха цІи яла йиш я, цудухъа массахана из болх дІакхъар лоархІаме да.

Эггара хьалхарча оагІонца лораде дезараш хьалхадоеахар наха. Царех да, йоагаш латта цІи йита дІацаахар, мух болча дийнахьа цІераш ца еттар, нагахьа цІи йоале, из дІайоае эшараш кулга кІалха хилийтар», - белгалдир МЧС болхлоша.

Республикерча Іаьдала болхлоша бахархошца бувзам лоаттабу

Газданаъкъан Ахьмад

СоагІапчарча бахархошца кхетаче дІайихъар Гаданаъкъан Муса хьалхалатташ йолча МВД Юкьарча совета доакъашхоша.

Белгалде деза, Іаьдала болх-

лой бахархошцара бувзам чІоагІбеш, иштта йола кхетаченаш республике массахана дІакхухъаш латтилга. Цу гІулакха керттера декхар - бахархошта, Іаьдала болхлошта юкъе бувзам хилийтар.

«Кхетаче дийцар тахан бахархошта эггара чІоагІагІа

къувлаш дола дешаш. Царех да наркомани яхача доккхача зулама духьала ма могга къовсам лоаттабар, наькъашкара бокъонаш лораяра тІехьа кагирхой тІахьехар, интерне-те гІолла карарча хана даьржа латтача зуламех лоравалар, иштта кхыдараш а», - дийцар

«Сердало» газетага МВД болхлоша.

Юртарча боккхагІбараша теркалдир, Іаьдала бахархошца даиман бувзам лоаттабар дуккхача моттигашкара хьал аттачахьа доаккхаш, пайда бахьаш долга.

Албохчанаькъан Зейнапа хетабаь гойтам хьабийллар къаман библиотеке

Газданаькъан Ахмад

Литературе лоархIаме моттиг дIалаьца хьайоагIача вай къаман йоазонхо, Албохчанаькъан Зейнапа хетабаь гойтам ба, къаман библиотеке дIахьош. ПалгIай йоазонхой лоархIарий аьттув ба, Зейнапа литератураца йолаш хьабена никъ бовза, цун книжкаш деша.

«ПалгIай къаман йоазонхой Союза, Россе йоазонхой Союза доакъашхо я Зейнап. Прозаца, поэзаца, драматургеца къахьегаш хьайоагIа йоазонхо.

2009-ча шера къаман би-

блиотеко арахийцар цун «Ду-ненна сердал дур» яха гуллам. Иштта цо арахийцаб берашта лаьрхIача дувцарех латта «Безама низ» яха гуллам.

«Литературни ПалгIайче», «Селаад» яхача журналаш тIа кепе йийттай цун йоазошта. «Баьца тIа тхир» яхача юкьарча гулламца да цун цхьадола балхаш, иштта къаман библиотеко арахийцача «ПалгIай байтий антологи» яхача кхаь книжканна, «Ингушская лира» яхача байтех латтача антологена юкьедихьар къаман литературе хьинаре къахьегаш хьайоагIача Албохчанаькъан Зейнапа йоазош», - дийцар «Сердалога» къа-

ман библиотеке.

Белгалде деза, республикерча кертттерча библиотеко къаман авторий кхолламашта лакха терко лоаттаелга. 20 шу

совгIа ха я укказа «Поэзен библиотека» яха проект болх беш йола. Цу оагIоно вайна йовзийт къаман кердача йоазонхой цIераш.

Газ чуюллаш бохабаь никъ тоабеш боахк Наьсаре

Коазой Мадина

«Кхераме доаца дика наькъаш» яхача къаман проектагIа Голла тоабеш Чеченски оалача Наьсарерча урам тIара никъ дикка толхабир газа турбаш чухьа эттача «Элит-Монтаж» яхача ООО оагIон болхлоша.

Шахьара кулгалхой, иштта бахархой чIоагIа раьза боацаш хьайзар цу гIулакха. Юххера а, шахьара да волча Йовлой Урусхана Чеченски оала урам чубоагIача куранна кулгал деча Оздой Руслана тIадиллар; толхабаь никъ ше хьалха хиннача беса бохабаьрашка хьатоабайта, аьнна. Из хоам «Сердалога» бир Наьсарерча администраце.

«Шахьара хьакимаш, прокуратура оарцагIьяьнна, никъ меттабоалабе дIаболабенаб болхлой. Юхьанца ше хиннача хьала тIа боалабеш, тоабержа никъ», - дийцар тха газетага.

Теркалде деза, шахьара дас тIадилла, Наьсарерча Московски, Наьсаре-Кертен яхача урамашкара моттигаш тоаяьлга.

88 000 совгIа бер тIаэцаргда вай ишколаша укх шера

Султиганаькъан Йоакъап

Дешара шерга кийчо еш ба вай мехка. Из хоам «Сердалога» бир Мехкадаь зарбан болх лелабераша.

«Республикерча 149 ишколо тIаэцаргда 88 эзар совгIа бер. Царна юкьера 9 эзар хьалхарча классе деша долха бераш да. Цхьан сменах болх беш хургьа 75 ишкол, шин сменах - 74.

86 паччахьалкхен берий бешо тIаэцаргда 24 646 бер. Иштта студенташ тIаэца кийча латт мехкара 7 юкьерча дешара моттиг», - белгалдир вай мехкадас Келаматанаькъан Махьмуд-

Иаблас, цу оагIонца дIахьоча баллах дувцаш.

Мехка кулгалхоцо иштта теркалдир, гуйран бетта хьалхарча дийнахьа денз вай ерригача ишколашта керда Илма юкьедоаладелга. Из да «Кхерамзленцара кертттердараш, Даьхе лораяр» яха Илма. Белгалде деза, дешара моттигаш лораяра тIехьа тахан боккха болх лоаттабелга.

Ахкан хана массайолча ишколашка, берий бешамашка, куц эргадоаккхаш, балхаш даьд. Берашта деша паргIатагIа хургйолаш хьалаш хьакхоллаш къахьег мехка.

Цул совгIа, ишколашка-

ра спорта моттигаш тоаеш, кхетама хьал лакхдеш дола оагIонаш, технопаркш, таьрахий дешарах йола «IT-куб»

яха моттигаш хьаеллаш болх дIабихьаб. Хьальеш латт мехка кхы а керда дешара моттигаш.

Мехкара машиний наькъаш тоаду болх дика а сиха а дIахьош латт

Коазой Мадина

Республикерча наькъаш тоадеш, боккха болх ба тахан дIахьош. Наькъашкарча хьалах йолча Министерствога-

ра совгIат хилар, Наьсарера Базорканаькъан цIерах бола 1,11 км никъ тоабарах.

Беха никъ хьалтийца, асфальтабетона никъ Юбуллаш

боахк къахьегамхой. Наькъашка гIармаш оттаеш, термопластикаца къоастам беш, хила боагIача боараме тоадир деррига. Басарел дуккха дикагIа, тIера дIа ца йолаш, гаьнайоал

термопластика, цудухьа цунца ю болхлоша белгало.

«Кхераме доаца дика наькъаш» яхача беркатеча къаман проектагIа Голла дIахьош болх ба из.

Иалам лорадеш боацарашца, къовсам лоаттабу республике

Коазой Мадина

Иалама гIулакхех йолча Министерствога хоам бера, ГIаьзе-Коарча догIан хишта къоастаьча моттигашка бIеха хиш Ючумехкаду, аьнна. Иаламате чехка из гIулакх таьха дIабахача министрствон болхлошта гучадаьлар, из бакьдолга. «Сердалога» из хоам бир министерствера.

«Бохтаранаькъан цIерах болча урамерча «Норма» яхача АГЗК моттига юхе латта начIас йоржараш бехктокхаме озаргба 1-ча даькъа 8,2 йолча статьяс дIадехачунга хьежжа, ФЗ № 7-ФЗ 51 йолча статьяцара бокьонаш цалархIарах.

Из тайпара хIама вIалла чакхдалийта йиш йоацилгах, дийцар бахархошца. Из кегар дIабаккха, аьнна, ха оттайир Иаламах дог цалазарашта», - белгалдир министерстве.

Робот хъакхолларца дувзадена раш Йомадергда вай дешархошта

Гаьгенаькъан Марина

Тахан дикка баьржа болча оагӀонцара болх дӀаболабергба укх деношка Магасерча берий технопарке. Робот вӀашагӀолла безам бараш, из гӀулакх довза бех цига. Укх бетта 29-ча денга кхаччалца дӀахьоргда дешар. Из хоам «Сердалога» бир цу моттигера.

«Лакха говзал йолча хьехархоша, инженера-ша вӀашагӀелла, шин кӀира латтаргӀола программа массехк дакъа чудоагӀаш я. Доакъашхой Йомадергба робот хъакхолла, цунга болх байта», - йоах хоам.

Инженерии программировани йахача оагӀонца дувзадена раш дикка доаржа-дара тӀехьа, лоархӀаме моттиг дӀалоацаш болх ба из.

Токмакерча 350 берах латта шоллагӀа тоаба я, ГӀалгӀай мохк бовзаш

Курскенаькъан ИбрагӀим

ШоллагӀа смена йолаеннай, вай мехкарча «Аьрзи» яхача лагере. Токмакера 350 бер хургда вай лоаман мотти-

гашка салолаш, ГӀалгӀайче йовзаш.

Белгалде деза, из гӀулакх, мехкадас Келаматанькъан Махьмуд-Ӏаблас ше тӀахьожам

лоаттабеш, дӀахьош долга. Мехка кулгалхочо белгалдир, цигара хӀара бер ма хетта салаӀа, самукъадаьнна, республиках дика уйла йолаш, цӀенах кхетар лоархӀаме да,

аьнна. Дог гӀоздаргдара ш дукха да лагере. Хоза Ӏалам довзаш, тайп-тайпарча гойтамашка дакъа лоацаш, ловзаш, спортацара бувзам чӀоагӀбеш, ха дӀахьоргья цар лоаме.

Пенси меттаотта деш, гӀо дир вай мехкарча кхалсага

ГӀаздананькъан Ахьмад

Буро кӀалха яхача шоллагӀа дакъа заӀапхо йолча кхалсага пенси лох-дир Ӏан шоллагӀа бетта.

ГӀалгӀай мехкарча Россе вахара ганзо болх баьча моттигашка каьхат дийхар цунгара, каьхьегаме книжка тӀа латтар теркаме ца лоацаш. Суде чуделча а аттачакха ца долаш, дӀахделар цун гӀулакх. ОрцагӀваьлар сага боьхонех вола викал.

«ДӀадахача шера суде чуденнадар кхалсага из гӀулакх. Россе вахара ганза Волгоградера оагӀуви вай мехкара моттиги пенси ше хинна-ча беса юха хьадоладалийта декхарийла бир; бакьда республикерча СФР оагӀоно Лакхерча суде юха чуделар из гӀулакх», - дийцар «Сердалога» вайцигарча УПЧ вагӀаца моттиге. Суде ший боьхонаш меттаоттаергӀолаш, гӀо дир кхалсага сага боьхонех волча викало. Цун оагӀув хьалла-цар Лакхехьарча суде. Пенси меттаоттадир, цул совгӀа соцадаь 200 эзари 600 соми хьаделар.

Берий кхетам лакхбу ишкол хьайийллар вайцига

Гаьгенаькъан Марина

ХӀара бера кхетам лакхбеш, мах бала ца безаш, керттерча дешара тӀаегӀа ишкол хьайийллар Магасе. «Республикерча берий театрага» хьалхале йолаш вӀашагӀибелла болх ба из. Из хоам «Сердалога» бир цу моттигера.

«Цу беркатеча ишколах лаьца «Даь аллее» къамаьлдир туризмах йолча комитета кулгал деча Цьхьорой Мухьамада, берий театра хьалхалатташ волча Цьхьорой ИбрагӀима, Магасерча мэра гӀонча йолча Заьзгананькъан Маккас, «НачӀал, кхетам лакхбарах» йолча ишкола кулгал деча Кхортой ИбрагӀима», - йоах

тхога кхаьчача хоам.

Гулбеннарий самукъадоаккхаш хилар Оздой Адам, ДимаевгӀар Ӏаьла, Эсамарзананькъан Ӏалаудин, Экажананькъан Марина, Базоркананькъан БӀлла, иштта кхьбараш а.

Цьхьаца говзанчаша шоаш хӀамаш мишта хьаю гойташ, аниматораша шоай программа хьокхаш,

мах бала ца безаш мерза даараш декъаш, дӀахар цигара ха. Ишкол хьаелла тӀадиллар юкьарча палан доакъашхо волча Эсамарзананькъан Ӏалаудина, мэра гӀонча йолча Заьзгананькъан Маккийна, керда ишкол хьайийллачун нанна Цьхьорой Хьанифайна.

Кхетаче дакъа лаца безам барашкара дехараш хьаййду

Гаьгенаькъан Марина

По деш леларий «Ноахал 18-35» яхача ерригача Россе кхетаче дакъа лоацаш хургбарашкара дехараш хьаййедеш ба кагирхой гулакхех йолча Министерствон болхлой.

Из хоам «Сердалога» бир го деш леларий оаглон болхлоша.

«Кхоачаш бутт а бисабац, Россе тайп-тайпарча моттигашкарча го деш леларий Мужечара йоккха кхетаче йолаяла. Укх бетта 31-га ди чулоацаш, дачуийдергда дакъа лаца лов-

рарашкара дехар. Хьахержача кагирхой аьтгув хургба, го деш дола гулакх Россе дикка доаржадара тлехьа дакъа лаца», - белгалдир РЦД кулгалхочун гонча волча Гомакортанькъан Мустафас.

«Сердало»

газетага

голла хьалха хоам баьбар, хьатлабоагача бетта 4-ча, 7-ча денешка республикерча спорта кийчо еча моттиге даяхьа лерхлача кхетаче дакъа лаца безам бараш дехараш чудала хланзе болабала беза, аьнна.

Кхо саг леш, авари хилар ТЮЙ-Юрт-Ачалкхе яхача наькъ тIа

Курскенаькъан ИбрахИм

Бер юкье долаш, кхьа сага вахар хоададеш, чIоагIа унзара хатар хилар ТЮЙ-Юрт-Ачалкхе яхача новкъа. ВIашкакхийттараш ВАЗ (21114, 21110), Mercedes яха кхо машин я. Из хоам «Сердалога» бир МВД болхлоша.

«Машинаш чIоагIа йохаеш, унзара авари я хиннар. Чехка кхьар цига ГАИ болхлой, сиха оарцагIуха лораш», - йоах хоамо.

Иштта доккха хатар хилара белгалара бахьан малагIа да хац, из гулакх тохкаш да Iаьдало.

КIадаех ахча дIа ца денна кхалсаг, полице кхьай

ГIазданаькъан Ахьмад

Ший фусам хоза кийчье безам хиларо чIоагIа тийшаболх бир МагIалбикерча, хIама лочкьярах шийна цхьаккха тайпара бехк бергбац мотташ хиннача, кхалсага. Ший эгIаяьча уйлаша кIалйитар из. Тиканчас шийга хьажа хьаденна корага доададу кIадаш, мах дIа ца лушчу а дихьа, царца сакьердалуш дукха Iанзар зуламхо. Из йолча «хьоашалгIа» баьхар полице болхлой.

«Россе МВД «Малгобекский» МО, Россе ГалгIай Республикара ВОГ из гулакх тохкаш болх дIахьош йолча хана гучадаьлар, хьалха массехказа из санна долча гулакхех уголовни бехктокхаме ийзача моттигерча кхалсага, 2023 шера тушола бетта, тиканча тешаеш цунна дегIальяха, 22 эзар 400 сом доаккха Iоохкаш дола кIадаш дихьа хинад. Царех ахча дIа ца алуш, дожархочунцара бувзам хоадабаьб цо. Из бахьан долаш, ше бехке хилара мукарал деш, тIаййцай из бокьонаш лораераша», - хоам бу «Сердало» газетага ГалгIай чурча гулакхий Министерствон зарбан болх лелабераша.

Наркотикашта духьалара болам дIабихьар вай мехка

Гаьгенаькъан Марина

Республикерча шахьарашка, дIабихьар го деш лелараша наркомани яхача зулама духьала кьовсам лоаттабеш бола болам. Из хоам «Сердалога» бир кагирхой полити-

кахи туризмахи йолча Министерствон болхлоша.

«Хоамий буклеташ дIаекъа арабаьлар, республике го деш лелараш. Наьсарерча бахархошца къамаьл деш, дIабихьар цар болх. Тахан даьржача цу

доккхача зулама никь хоадабара, вай мехкара цун лар йоаяра тлехьа, шоашта хетар аьлар бахархоша.

Министерствон болхлоша дийцар, эггара хьалхарча оаглонца цу мугIаре кхоачашде дезараш», - йоах хоамо.

«Вай массане цхьана болх дIахьош, кхувш латгача тлехьен кхетам нийсбеш, юкьера дIадаккха йиш йолаш зулам да из», - аьлар министерствон болхло волча Озанаькъан Салмана.

Гарчакханакъан Сали

Герз, дош яха ши калам длаоалаш, длаязъеш тара еце а, бакъда царна юкъе цхъайола гаргалол йоалл аьнна хет сона. Вай къаман зиракашта а хеташи хиннад из иштта, цудухъа кхелла хиннад цар «Топо цаI вийнав, метто ийс вийнав» яха кица. Топ санна лораш еш лелае езаш хлама я мотт, оала дош. Нагахъа санна герз Ювдалча сагага кхоаче, цо цунца во мел дола хлама хъадергда, гойтаргъа къизал, боабержа, залапхой бергба нахах; зIамигавар, воккхавар ца къоаставеш. Иштта Ювдалча сагага дош кхоаче, цо а ший меттаца наха саготонаш, балаш тIакхохка тарлу. Зехъа мича аьнна «Метто ши юрт вIашагIоатаяь». Амма из дош дикача, эздийча сагага, цун сий де а наха юкъе барт бе а ховча сагага кхоаче, цох дуккхачарна а из мотт лебечунна шийна а пайда баргба. Ший мотт наха а, бIарчча вай къаманна а гIулакха лелабеш хъавоагIарех ва тахан са вувца безам бола саг.

«Сердало» газета тIа арадувIа ГIазданаькъан Ахьмада кулг яздаь дола йоазош каст-каста зе йиш я. Редактерча журналисташта юкъе, дукхагIа яздерех ва из. Цо деча йоазошка хъежача – цар кепага, чулоацамга – хетадала тарлу, дукха ваьха, дуне дика дайза къоано ва-кх ераш кхеллар. Из бIаргавайна, вовзаш ца хилча; Ахьмада сурт-сибат укх тайпара дилла мегар мехкачохо: из ва юкьерча дегIара, ден-бус сов дукха истола тIа ваьгIа чукхийтта бIаргаш, бос баха, хобораш дийша юь, дукха къоалам лелабаь гIелденна кулг долаш, шортта гIа боахаш лела къоано. Сай а велавала догдоагIа са хIанз айса аьнначох. ГIазданаькъан Ахьмада куц нийсса юхамачаьха да. Из ва лакхарча дегIара (иштта дегIамаш дола нах кIезига бисаб вай заман чухъа), шера белаь а низ бола кулг а долаш, геттара безаме, эзделах визза зIамига саг. Цун хIанз а 55 шу мара даьннадац, бакъда из бIаргавайначо 30 шу мара а лургдац. Ше къона вале а, деша говзал Дала йоккха енна саг ва из. Цул совгIа, къаман яхь йолаш, мехка сий даргдар де а, ала а, язде а гIерташ хъавоагIа из, ше къоалам бебеллача денз. Иштта оамалаш йолаш, дерригача къаманна везаш, вовзаш хинна; хIанз а наха дагавоагIаш, цар сий деш вола цхъаькха ГIазданаькъан Ахьмад дагавохийт сона зIамагIа волча цун тайпан вошас. Аз вувцар ва Маге Ахьмад. Ше дунен чу мел вах, къаман уйла дег чу йолаш, ваьха хиннав из. Базорканакъан Идрисаеи Пхьилекъонгий Султанаеи цхъана

Деша говзал массанена луш яц

Порваьннача журналистах дола дувцар

хъехархой техникум яккха, Шолхерча юхъанцарча иш-колан кулгалхо, ше дийшача техникуме болх баь, аспирантура яккха, партийни балха тIа хинна, вай Сибре дигале дешара тIавилла халкъа комиссар волаш къахъегаш, чакхъаьнна из. Вай къам юха цIадоагIаргдола хлама деш вахарар, боаца бехк ЮтIабилла Мурмански областе 10 шу доаккхаш набахта а ваьлла. ХIаьта бакъдар котдаьнна, шин къаман республике министрий Совете къахийгад цо, ше пенсе ваххалца. Сона хеташ, цун сийна тилла цIа я журналистах тиллар. ГIазданаькъан Ахьмад аьлча, «малагIа?» аьнна хатта дезаш а нийслу цхъайолча хана. ЗIамагIа чох журналист оал. Цо еза а сий лох ца деш а лелаю тайпан воккхагIа волча веший цIа. Цох из тиллар дехкеварвоацаш; гIулакхаца саг ва зIамагIвола Ахьмад.

Иийсай Ахьмад ваь хиннав 1969 шера чиллан бетта 28-ча дийнахъа Казахстан Целиноград оалача шахъар тIа. Цун нана Людмила Ивановна эрсе хиннай. Вай Сибре дигача хана яйза а йоалаь а хиннай из дезала дас Иийсас. Цар диъ бер хиннад ши кIаьнки ши йиIиги: Ахьмад, Аюп, Люба, Роза. Бакъда ший даьй баьха мохк кхы го дегIа хиннадац водитель волаш къахийгача Иийсайна, из кхелхав Казахстане 1956 шера. ХIаьта Людмила Ивановна, ший берашца цIа а ена, МагIалбика УТТ (технологически транспорта урхалле) болх беш, уж кхедеш хъаней. Карарча хана из а йо-

ацаш я. Сибрера цIа дикка тIехъагIа баькхаб цар дезал, из гуш да кIаьнк ваьча тарыхъа а. ГIалгIай араьхара цIабаькха 12 шу даьнна хиннад, из ваьча хана. Ишкол цо чакхъаьккхай МагIалбика кхале, нийсагIа аьлча, къанарча МагIалбике №9 йолча ишколе яккххай цо ерига 10 класс. «Тха ишколе дукха а дика хъехархой бар, - дагалуц Ахьмада, - царех дуккхавараш эрсий къамаха бар».

– Журналист мишта хилар хьох? – хетт аз цунга.

– Бера хана планаш бе-бе яр, са де безам болаш дукха балхаш дар. Тракториста а зоотехника а, иштта кхийола а говзалаш Юмае безам бар. Бакъда 7 классе со деша вагIаш, МагIалбика кхален «Ленина байракх» яхача газета тIа кепа теха арадаьлар са эггара хьалхара йоазув-заметка. Наьнага из газет дIахьокха вахъаьлар со, леркхерар. ХIаьта а аьлар аз:

– Нана, аз цхъа хлама аьлча сога лувргий хьох? – газет а ма дий сога, тIаьн кIалха доаллаш. Цхъа раьза йоацаш, бIарахъежар из сона. Харцаьхара хлама аз даьд мотташ хиннаьр из. Газет дIаделар аз, дукха лаьттар из са лоаца йоазув дешаш. Кхы эгIазъяхар доацаш, чакхдаьлар тха къамаьл. Цу хана газета редактор волаш, болх беш вар Цечой Закре. Цо со тIаьчIоагIаьвар журналист йолча Солтукенаькъан Зинайна. Гаьна ваха ца везе а, йоазош ийца редакце дIааха тоам хетаьлар сона, цудухъа почта гIюнца дIакхухъийтар. Уж йоазош бокъонца аз

дарах шеко йолаш хинна-ча газета болхлоша редакце дIавийхар со. МоллагIа цхъан хъехархоцо са цIерах уж язду мотташ хиннабар уж. Директор йола Надежда Максимовна ера сона, из кхы а тха классан кулгалхо а яр. ДIавахача, Зинас геттара дика тIайцар со. Редакце цхъа ший тайпара, каьха-

бахъален ишколе вахийтар со, белггала декхар тIадилла. Иленаькъан яр цига цу хана директор, хIанз кхален кулгалхоцун заместитель я из. Иштта дIаволаьнна, цу балхацара ца къасташ висар со...

ДIахо Ахьмада лоархI Дона-ГIарча-Ростоверча университетта журналистий факультета деша отта. Газе-

тий а кхыча хIамай а, хьалха сона ца ййзача тайпара хъаж латтар. Цу тайпара хъаж еза-енна, редактера болх эггара дикагIа ба, аьнна, хийтар сона. Газете болх бе лайра. Зинас сога дийхар, цIавахале, Юхайна ишколерча комсомольски балхах заметка язъяр. Телефон а елар, дIатоха езаш, хIама хатта дезаш хуле а аьнна. Фу язде деза-м сона ховш дар, комсомольски болх а бовзар. ХIаьта а классерча йиIигага телефон техар аз, се редакце волга дIахайта а кIезига куралаш е а безам бар. Язийр аз из заметка, араьлар. Бакъда даим цхъан 9-ча ишколах язде йиш яьар, цудухъа ис-

то моговеш каьхат а яздаьдар. Кхоллама яхъа а чакхъаьннавар, экзаменаш а дIаеннаяр. Дагалаттар кхоачаш а хиннадар цун. Хьалхара шу чакхдаьлча, зIамига саг эскаре амал де тIавех. Эстонерча Тарту яхача шахъар тIа, радиотехнически бIенаца гIулакх деш хул из. Цигара цIавеча, наьнага кхайбита эхь хеташ, дешара хъа а ваьле, балха вода моттигерча газета редакце. ХIанз а цигарча Заьзгакъонгий-Юрта вахаш ва Ахьмад. Цул тIехъагIа цо чакхъаьккхай Москвера бизнеса къаман институт. Цхъаволча сага дуккха шераш доаду, вахарера ший керттара мот-

тиг, дега товш а кьоабалбеш а бола болх лехаш, мичахьа хилча пайдане хургвар-те яха уйлаш еш. ДукхагIбараш иштта KHOACH шoашта дезача хIаманга. Бакъда Ахьмада цунга бода никъ дуккха лоацагIа хиннаб. «Хургдола хьазилг бIенара доагIаше Iах» яхаш да шира кица, из майрра ала мегаргда цох, зIамигача сага хьабена никъ дикка зийча. Эггара хьалхарча балхагара денз, журналистий мугIарашка волаш хьавоагIа из, цо из болх бу хIанз 35 шу а даьннад. Вешта аьлча, ший 20 шу даьннача хана дIаболабаьб цо цIенхаштара а кхы цIаккха хувцаргбоаца а кьахьегам а вахара а никъ. Гетгара кьона волаш, цо леладаьча цIенхаштара балхаша цец а воаккх цкъаза. Масала, Иийсай Ахьмада журналиста кьахьегам юхьиг дIайолаеш, 1990 шера болх баьб, МагIалбика кхален «Ленина байракх» яхача газета партийни отдела корреспондент а бехктокхаме секретарь а волаш. Оалаш да: «Ши харбаз цьхан бе тарьеннаяц». Бакъда зIамигача сага вIаштIехьадаьннад уж «цъхан бе тарье». Газете кьаца хьийгача сага кхетадергдац уж шаккха мел хьинар, низ, ха эшаш балхаш да. Масала, коммунистий Iаьдл долча хана, редакце эггара кертера а цIенхаштара а отдел лоархIаш яр партийнир. Цу чу болх беча сагах оагIув озар кхыметтел хьакимаша. Цаховш а кхоачам боацар гучадаьнна, партийни оагIорахьара бехк боаккхаш йоазув дойя, гIулакх телха дар. Цу тайпарча хьакима гIод (выговор) тохар е балхара дIаваоккхар. Шаккха во ши хIама а дар, балхатIа гIалат доацаш, лакхлуш дIаваха ловш волчунна. Из болх баь ца Iеш, Ахьмад кхы а бехктокхаме секретарь хиннав. Из фу моттиг я

дикагIа кхетадергдолаш, конструкторски бюроца юстаргья вай. Цъхайола КБ самолёташ кхоллаш хул, хIаьта газета цу тайпара «пхьоалле» я газет вIашагIдолла, цу тIа фу латтаргда, мичахьа латтаргда белгалдеш йола фусам. Иштта хиннад кьонача журналиста караденна хинна шоллагIа гIулакх. ВIалла шеко йоацаш, теша мегаргва из ший декхарех лоархIаваь хиларах. Хала-м хинна хургда цунна, халонаш эшае хар а я цьха говзал, хьинар долча сага оамал. Хьинар долчарех ва вай мехкахо.

ДIахо дIайодача хана, цо болх бу «Заманхо», «Кьона ГIалгIайче» яхача кагирхой газеташка. Тахан мо дагадоагIа, вай республика хьайича, кьоначар кьаьстга газет хьаде лаьрхIа. Хьалхатхоца Наьсарен кхален «Ленина никъ» яхача газета редакце кьахьегаш хинна Зангенаькьан Мухьмад вахийтар МагIалбике, кагирхой кепайоазув хьаде а цунна кулгал де а. Цу хана цунна уллув нийсвенна хиннав балхах кьахкаргвоаца зIамига саг. ТIаккха KHOACH из 1996 шера кьаман юкьарча а керттгача а «Сердало» яхача газета редакце. Дий-пхе шера цу дарже волаш, мехка вахар а наьха хьалаш а гойташ долча йоазошта кеп етг цо. Цу хана газет дукхагIа арадудлар эрсий меттала, хIаьта Ахьмад а ший йоазош цу меттала деш вар.

Укхазда дагадох сона «Чапаев» яха кинофильм. Эскархочо Петькас, дерригача эскара доал дулургдарий хьона, аьнна, хьатгача; Василий Ивановича «ак» аланзар. Иштта хиннад вай турпалхочун вахара новкъа цьхьадола хIамаш. Масала, «Ангушт» яхача газета доал де а цун болх лертгIа дIабахийта а дагахьа, цох бола бехктокхам шийна хьатIаэц цо. ХIанз из ше вар газета да. Ховш

ма хиллара, дика саг масанасанас везаш хул. ХIаьта дика саг хилларал совгIа, кхы а дика болхло а хилча, цу тайпарча сага мах баьваргвац. Пхе шера из болх бича, Ахьмад юхавех «Сердало», хIанз доккхагIа дола декхараш тIадоахк цунна. Из хила везаш вар керттгача редактора заместитель а бехктокхаме секретарь а цьхан хана. Майра саг ва ца аьлча, кхы ала хIама дац са, уж ши гIанд леладар шийна тIаийцача сагах. Уж фу балхаш да, кхы дувца ца дезаш, аз лакхе белгалдаьккхад. ЛоархIаваь царех? Хетаргачьа, дика лоархIаву. Цу тайпара болхло декхарийла вац ше хIама язде; наьха йоазош деша, тоаде дезаш ва из. БIарчча дийнахьа, кхерах хьавича санна вагIа везаш хул берригача кхоллама болхлой гIалаташ хьалувцаш, харцахьардар тоадеш, царца бувзае вулаш, белгалларча лостамагIа йоазош дар дехаш. Вешта аьлча, газета «мотор» бар Ахьмад цу хана. Мотор во болх беш хуле е соце, фу хул вайна дика ховш да. Из «ворда» дIатекхаерал совгIа, цо кхы а ше яздора республикан вахарах, дикача нахах, Iаламах, кхыдолча кьаманна лоархIама долча дешаех. Карарча хана цо кьахьег «Сердало» ший доалахьарча корреспондента дарже.

Журналиста даьча йоазошка хьажача, укх дунен тIа мел дола хIама цун теркам тIаозаш, цунга бала кхоачаш да аьле хеталу. Дикадар нахаца декъ цо, шийна а царна а тоам хургболча тайпара; водар боарам боацаш чоагIа Iаткъ; бакъда Ахьмада оамал яц, цу тайпара хIама зийча, корта хьаллаьца, дуненах догдилла Юховш. Шийна Дала деннача герзаца – кьооламца кьовсам лоаттабу цо вай вахарца товш доацача хIамашца.

Цо даьча йоазошта юкье хилац кIезигагIа е дукхагIа лоархIам бараш, хIана аьлча царех моллагIа а хьокхалуш хул наха дукхагIа дагадоахкача дешаех, царна дагалаттарех. Духхьал цар цIераш яьхача а KHOACH ба аьнна хет сона, цо сенах язду кхетаде: «Майтсела бетта 27 ди – Россее библиотекей юкьара ди. Тхох хиннаб боккха, барта дезал...», «90 шера – ший халкъаца» («Сердало» газеташ), «Хьалхарчар Болама» доакъашхошта паспорташ дIаделар», «ГIалгIай мехка дIавеллар, СВО доакъашхо Дзейтанаькьан Адам», «Филармоне артисташ хьоашалгIа баха кийчлуш ба», «Дикача гIулакхашта тIехьа уйла йолаш» (Мехкадаь Келаматанаькьан Махьмуд-Iаьлий 65 шу дizarга), «СВО доакъашхой бераш спектаклага хьажа дахар ТЮЗе», «Закон толхадеш, араьхьара тIавена ворхI саг хиннав вайцига», иштта кхы дIахо а.

МоллагIа жанрах яздойя а, чулоацам хоза болаш, мотт шаьра болаш, тема дика йоашаш, атта кхеталуш хул журналиста йоазош. ХIаьта а цу юкьера кьаьстга хьабелгалыьха лов сона цо кхелла очеркаш. Из жанр масане а дика вIаштIехьайоалаш хилац. Кьаьстга сабар дезаш, дувцаш дола хIама дizar а кIоарга а кхетаде дезаш, оттадеш дола сурт бIарчча долаш хила деза цу тайпара йоазув. Сона хеташ, Ахьмада сабарерча оамалга эггара дикагIа товш йола жанр я из, цудухьа журналиста цу тIа беш бола болх наьха теркам тIаозаш а безалуш а хул. Ховш ма хиллара, очеркаш шин тайпара хул. Цалаш я каьхатий кIийлен тIа язъеш, царех документальни очеркаш оал. ШоллагIьяраш исбахьален очеркаш я, укхазда хIама хозде йиш йолаш ва уж язъеш вола саг. Уж шаккха тайпа очеркаш язъеш а, царга гIолла дуккхача дикача наьха вахар, кьаман кхеллаца ювзаенна хинна моттигаш йовзийташ а хьавоагIа из. Дукха а атта а цо уж язъича санна хет сона, хIана аьлча деша говзал йолаш из воландаь. Цун хIара очерк кьаман вахарера бIарчча даьча санна лархIа мегаргIолаш я. Цо очеркаш язъича наха юкье ва поэт Сахаров Александр («Хьамасарча мехках йола гимн»), парте Нохч-ГIалгIай обкома KHOACH секретарь, КГБ председатела заместитель хинна Бузуртанаькьан Осман Мухьмад («ЧоагIаца оамалах хьахинна кхоллам»), тIемхочун а журналиста а йоккха говзал йолаш хинна Iоахашканаькьан Зоврбик («Дукха тамашаш ювцача романах тара вахар»), архитектура сийленгаш лорадеш хинна болхло Озанаькьан Ахьмада Мухьмад («ГIалгIай шира говзал лораю саг»), тема хана тохкамхо хинна

Цьхорой Iаьдл («Вицве йиш йолаш вац»), МагIалбик лораш тIом баь, тIехьагIа киноактёр хинна Этуш Владимир («Сцена тIара лергдоаца легенда»), альпинистка хинна Албохчанаькьан Лейла («Кьаман курал а ганз а»), Нохч-ГIалгIай радиодиктор хинна ГанукаевгIар (Ужахьанаькьан) Рая («Безамах дizar дог»), МВД ветеран Кизимов Николай («ЛоархIамеча гIулакхий духьа»), из мугI кхы а дIабIаьхбе мегаргбар. Царех хIара очерк, духхьал публицистикан йоазув хинна ца Iеш, кепайоазон бокьонца дола жIовхьар да. Кьаьстга боккха ба цар лоархIам, хIана аьлча кхувш йоагIаца тIехьенна бакъаьхьара кхетам луш хиларах, дIадахар диц ца деш, дикадар дагалоттадеш а шин ноахала юкьера бувзам чоагIбеш а хиларах.

Иийсай Ахьмад ва Дунен халкъашта юкьерча «Халкъа энциклопеде академи» яхача хIарман а Илман-редакционни а проекта доакъашхо; дуккхача шерашка бувзамаш лоаттаду цо Сийлахь-боккхача Даьймехка тIем тIа байнараш лехаш а царех бола дагалоттадеш наха юкье боаржабеш а долча «Россе тохкама болам», «МагIалбик» яхача тоабашта чубоагIаца нахаца, цар беча балхах а кердадарех а дувц республикан бахархошка, ше кьахьегаш волча газетата гIолла.

Дуккхача совгIаташца белгалбаьккхав журналиста кьахьегам. Уж дерригаш дувца велча, дукха ха дIалоацаргья цар, цудухьа аргда вай: цунна тийннай республикан Кулгалхочун, парламента, халкъа кхоллама цIен сийлен грамоташ; юкьарча палатан, республикан библиотеке, Чахкенаькьан Саида цIерагIа, Россееца гIалгIай бола 250 шу дizar хетаяь, республикан 30 шу дizar а «Сердало» газета 100 шу дizar а хетаяь майдилгаш; ДжабагIанаькьан В. цIерагIа журналистий преми, из массехказа белгалваьккхав дунен халкъашта юкьерча яхьашка. 2008 шера Ахьмада енна «ГIалгIай республикан гIорваьнна культуран болхло», 2024 шера «ГIалгIай республикан гIорваьнна журналист» яха цIераш, из 1998 шера денз Россее журналистий Союза доакъашхо ва.

Хьалха хиннача «Сердало» газета кIийлен тIа, 2024 шера денз, хьадаьд ГIалгIай республикан «Сердало» яха кепайоазон ЦIа. ХIанз цунна чудоагIа «Сердало» газет, «Литературни ГIалгIайче» яха а «СелаIад» яха берий а журналаш. Балха доазонаш дикка шерденнад, бехктокхам а, цунга хьежжа, лакхагIа ба. Иийсай Ахьмад а цун новкъостий а шоай декхарех лоархIабеш дIагIоргба аьнна хет сона, хьалха санна.

Театр – цун шоллагла цла

Зангенаькъан Руслана 60 шу дизад

Гарчакханаькъан Сали

Вай къаман культуран болхлошта юкъе а волаш, дуккхача шерашка хьалха длабахача театра болхлой ладаташ лорадеш а леладеш а, наха салолам беш, паччахьалкхенна накъавоалаш хьавенав Галглай республикан глорваьнна театра артист Зангенаькъан Руслан. Из ваь хиннав 1964 шера журналиста Хасолта Микаилеи Къоастой Ювсапа Мадинайи дезале. Укх шера 60 шу дуз, из малхавалча денз. Ше сакхетарг хилчахьа; ашарашца, театраца безам болаш хьавенав из. Навсарерча ашарий ишколе 6 шера фортепьяно Юмабеш хиннав Руслан. Бера хана ловзаяьй «Золушка» яхача фалга юкъера юхь. Ишколе дийша ваьлча, деша

вода Тбилисерча театральни институте. Дахо дукха а ценхашта а балхаш ду цо.

Актёра ловзаяьча йовхьамашта юкъе я В. Маяковске «Клоп», Н. Думбадзе «Сона малхгу», А. Цагареле «Ханума» яха пьесаш. Тяхьарьяр галглай меттала яккхар а Руслан ва, ший новкъосташца Доврбиканаькъан Микаилца, Хьулахой Гиланеца, Цхьорой Хадеца. Цул совгла, из спектакль дипломни шиннех ца яр, шоллагла дипломи болх хилар цар Герчиковси Прохановси язьяь «Сайнакъа вода со». Театре болх беча шерашка, цо дакъа лаьцад Гоголь Н. «Ревизор», Боканаькъан А. «Ций кхайк», Чакхенаькъан С. «Террор», «Асхьаб Бендер» яхача а кхьча а балхашта юкъе. Цкъаза болх беш йола

моттигаш а хувца ийизай цун. Цо къахьийгад Базорканаькъан И. церагича драматически театре, Навсарерча культуран цлен халкъа театра режиссёр волаш, халкъа иллеш длаоалача тоабан кулгалхочун дарже. Шинкхаш шера болх баьб «Заманхо» яхача театре, итт шера – «Зокх» яхача цханкхетарца. Руслана дакъа лаьцад цхьац-

ца кинофильмаш доахача. Масала, Янданаькъан Жамалдана хетадаь фильм доаккхаш, цо ийишар «Ва Хьагоз», «Хьетт», «Бларга хиш», цераш йола байташ. Мамилганаькъан Сулумбика «Лоаман ашараш» яхача фильман юкъе да цо длаоала илии. Иштта Руслана длаьннад вай республикан кертерта илии – гимн.

«Дезал исторен юкъе» яха интернет-болам ба, мехкарча архива болхлоша длахьош

Газданаькъан Ахьмад

Паччахьалкхен архива болхлоша кхайкабаьб «Дезал исторен юкъе» яха интернет-болам. Дезала шера хетадаь да из гулакх.

Дакъа лаца ийиш йолаш ва мехкара моллагла саг. Цу гулакха, цлагарча альбома юкъера къаьнара массехк саг латта сурт хьахержа, gas1.06@yandex.ru яхача электронни адресах дладахийта деза.

«Дезал лорабара тлехьа йола паччахьалкхен политика йоаржае, дезалашта юкъера беркате, тхьовра денз хьадаха ладаташ дийнде длахьош да Дезала шу.

Къаман исторе, культуран оаглонца лерхлеме дола дезала сурташ довзийташ ба из болам», - дийцар «Сердало» газетата.

Масал гойта аьнна, шоай оаглон тла архива болхлоша хьокха оттадаьд, Пригородни кхален Редантерча, Брестски крепосте моастагла вохавеш лаьттача Дзараханаькъан Бийбота Мухьмад-Гире, Дзараханаькъан Бекмарзий Закречун сурташ.

«Ахкан наькъаш» яхача болама доакъашхой хилар вай берех

Гаьгенаькъан Мартина

«Ахкан наькъаш» яха болам хьаллоацаш да вай мехкара бераш. Каьхатах даьча миша кемилга аргла цхьан мехкара кхьча мехкага кхоачийт бераша.

«Клоарга маган шийна чулаьца да каьхата кемилг. Шоай мехкара хлама доаржаду бераша интернета оаглонашка истореца, культураца дувзаденна сийленгаш, кхийола моттигаш хьаеш. РФ дахаш дола къамаш шоайла влашкоза, бувзам хотта длахьош проект я из. Магаса, республикерча кхийолча хозача моттигий сурташ оттадаьд вай бераша», - белгалдир «Бералла наькъаш» яха моттигера проект кхоачашьярга хьожаш волча Колой Саида.

Дешара Денна хетабаь гойтам хьабийллар къаман библиотеке

Газданаькъан Ахьмад

Дешара шу гаргагартара хетабаь гойтам хьабийллар, республикерча къаман библиотеке. Ахкан салола денош чакхдаьннадеце а, дешара денош гаьна доацилга хьалхадоккхаш ба берашта гойтам влашагбеллараш.

«Ишколе эшаш дола тайптайпара книжкаш да тха гойтаме оттадаь. Царца цхьана эрсий меттаца, математикаца, истореца, физикаца, химеца, географецца, астрономецца дезаш долча журналашка хьажа аьттув ба берий. Урокашка кийчбаларал совгла, олимпиадашка, яхьашка, викторинашка кийчоеш накъадаргда журналаш. Иштта гойтаме хьокха оттадаьд берий Илман журналаш, царна юкъе да «АБВГД-

фалгаш, ловзараш, урокаш» «Дешар-низ» яха журналаш. Моллагла темах шоашта эшар корадергда берашта цар

тлара», - дийцар «Сердало» газетата къаман библиотеке. Ара Имеца денош латтача хана, библиотекекан ший-

лача, парглатача залашка длачуваьнначун самукъадаргда, гойтачох пайда эцаргба.

«Галглай цласта пхьеглаш» яха гойтам ба, мехкарча музей хьабеллаш

Газданаькъан Ахьмад

«Галглай цласта пхьеглаш» яха гойтам ба, Малсаганаькъан Тухана церах йолча Навсарерча музей тахан длахьош. Вай къаман наха лелаяь цласта клудалаш, кадаш, яьш, иштта кхийола хламаш я цига хьокха оттаяь. Вай къаман говзанчаша хьаяь пхьеглаш ший тайпара хозал йолаш, лакхача начлалца, шоай мел йола говзал тлаяхийта кхелла я. Из хоам «Сердалога» бир гойтам влашагбеллараша.

«Цласта пхьеглаш галглай къаман вахаре лоархлеме моттиг длаолацаш хиннай. Бежана нийса мах болаш, хиннай уж. Кхьча беса ала велча, пхьена луча хламан юкъехьош, халахетар даь, моллагла хатар хиннача луш, маьре йодача йола поарталца хьош, лакха лоархлам болаш, лелаяь цласта хламаш. Укх бетта 16-ча денга кхаччалца, латтаргба гойтам, къаман юкъе еза лоархлалаш хиннача хламаех бларгтоха аьттув ба бахархой», - дийцар тха газетата. «Галглай цласта пхьеглаш»

яха гойтам хетабаьб галглай къаман паччахьалкхен 100 шу дизара, цхьан моттиге чоагледенна даьхача къамий

метташ лорадара 10 шу дизара. Музее баьхкача бахархоста доваргда; къаман длаьхий дола истори, культура.

Халкъа йоазонхо йоккха цӀи я

Пхылекъонгий Махьмад-Саида 95 шу дизад

Тарчакханаькъан Сали

Укх деношка 95 шу дизад, гӀорваьнна гӀалгӀай халкъа йоазонхо Пхылекъонгий Махьмад-Саид вича денз. Къаман литературе беркате къахьийга, йоккха лар йита саг ва Исолта Махьмад-Саид. ЗӀамига волаш Сибре вига кхеставаьв. Цо оалаш хезад сона; цигара цӀавале, Советий мехка мел йола трактор лелае ховш вар ше, аьнна. Вешта аьлча, бакъвола къахьегамса саг волаш кхийнав из. Нагахьа санна кхолламо хьона цхьа говзал, дакъа деннадале; из гуча ца даьлча Йергда. Иштта гучаьннай цунна енна хинна литературни говзал. Цо ваьв цох дуккхача, дикача йоазоний да.

Махьмад-Саида къахьийгад тайп-тайпарча жанрашка. Цун кхолламе я романащ: «Хала урхе», «Син цӀенал», «Балан ди» (байташца язъь); повесташ: «Этии Вутии», «Къонгий дув»; дувцараш: «Матрос», «ВӀашагӀкхетар», «Салтечун дувцар», кхыдараш. Дукха къахьийгад цо поэзен дакъе, цун дешашта даьха дукха цихеза, наха дезаденна иллеш да: «ГӀалаш латт са ТӀаргаме», «Мадина», «Алал сога», кхыдараш.

Вай Сибрера цӀадаькхачул тӀехьагӀа, сона дагадоагӀаш, Махьмад-Саид болх беш хилар Нохч-ГӀалгӀай радиокомитете диктор, литературни передачай редактор, гӀалгӀай передачай воккхагӀвола редактор, Нохч-ГӀалгӀай йоазонхой Союза литературни консультант а секретарь а волаш. Дуккхача къона-

ча, кхувш боагӀаца йоазонхошта нийса никъ харжа гӀо дир цо цу шерашка.

ГӀалгӀай республика хьайилехь Махьмад-Саид ваьхар Шолжа-ГӀалий ТӀарча Калининна цӀерагӀаца моттиге; хьаяь-

чул тӀехьагӀа – Наьсарера завод йолча оагӀорахьарча «КӀайча цӀагӀа». Цхьан юкъа из керте лаьттар ГӀалгӀай республикан йоазонхой Союза правленена.

Кхелхав Исолта Махьмад-Саид 2004 шера.

Йоал дӀа ца телаш, болх беш йола моттигаш гучаььхар вай мехка

Козой Мадина

Ӏаьдала бокъонаш лора ца еш, йоагӀаш йола йоал дӀателаш боацаш, къахьегараш гучабоахаш болх дӀабихьар вай мехка. Эбарга-Юртарча 12 моттига хьал тахка лархӀар араяьннача комиссе. Из хоам «Сердалога» бир Шолжа-Кхален администраце.

Комиссена юкъе бар Эбарга-Юртарча, Шолжа кхалерча администрацей болхлой, прокуратурера, йоал ийеца оагӀонгара викалаш.

«ДӀабихьаца балхо гучадаьккхар, 7 моттиге Ӏаьдала оттаяь бокъонаш лора ца еш къахьегилга, 5 моттиг дӀаязъь йоацилга.

Иштта гучадаьлар, Шолжа кхален хий блехдеш, бокъо йоацача моттигашка нувхаш Юкувсаьш воча баьннилга.

Харцача новкъа баьннарашца къамаьл дир, шоаш болх беча моттигашка хьал боагӀаца боараме хиллийта, йоал ийеца моттиге дӀачӀоагӀле, болх беча моттигашта гонахьарча доазонаш тӀа лостам бе, аьнна.

ДоагӀаца гӀод тохаш, де дезар хьалхадоаккхаш, дӀаьборгба из болх Ӏаьдала дӀахо», - дийцар тха газетата Шолжа кхален администраце.

Илман кхетаче

ЛоархӀаьме къамаьл ду доазув хургда ГӀалгӀайченех

Курскенаькъан ИбрагӀим

2024-ча шера гуйран хьалхарча бетта, къамашта юкъера Илман къамаьл дӀаьборгда Магасе. «Къамий-паччахьалкхений хьахилар Росссе: истори, таханара ха» яха къамашта юкъера Илман-практически кхетаче хургья цига 23-ча, 25-ча деношка. ГӀалгӀай республикан 100 шу дизара хетадаь да из гӀулакх.

Кхетаче дакъа лоацаш хурба Россера, кхыча мехкашкара боккхий Илманхой. Тема ханашкара таханарча денга

кхаччалца дола, тайп-тайпарча ханашкара Кавказерча политикаца, культураца, истореца дувзаденнараш дувцарга цар. Цу гӀулакха хьалхаоттараш - республикера Илма-тохкама институт, гӀалгӀай паччахьалкхен университет, республикера архива болхлой, гӀалгӀай мехкара паччахьалкхе, культуран гӀулакхех йола министерство, дешареи Илмани гӀулакхех йола министерство.

Эггара лоархӀаьмеча гӀулакхех дувца цхьан истола гонахьа гуллургба доакъашхой: «Культуран-меттацара политика: РФ къамий метташ лорадарца, доаржадарца дув-

задена дешаш», «Кавказерча къамий культуран тӀехьале лораяр».

Юкьарча, гуманитарни Илмашца дувзаденна, Кав-

казерча политически, тайп-тайпарча къамашцарча бартаца, вӀаший тардаларца дувзаденна лоархӀаьме къамаьл хургда доакъашхой.

Вахара оагӀонгара гӀо ийдеш, вах мехкара 200 совгӀа саг

Султиганаькъан Йоакъап

«Домографи» яхача къаман проектага гӀолла гӀо лоаттаду вай мехка. 217 сага шоай цӀагӀа новкъостал лоаттаду карарча хана. Из хоам «Сердалога» бир Мехкадаь зарбан болх лелабераша.

«Ер шу доладелча денз, вахара оагӀонгара новкъостал ийцад 806 вахархочо. Уж ба ха яха нах, дегӀа могашал эшаеннараш, шоаш баьхачара беха нах. Эггара чӀоагӀагӀа терко тӀайохийтар да унахцӀенон оагӀонца дувзаденнараш», - белгалдир вай Мехкадас цу оагӀонцарча балхах дувцаш.

УнахцӀенон оагӀонцарча болх дӀаьхош йолча тоабаша тӀехьарча хана дарбанче Ючубигаб 300 совгӀа нах, массех саг санаторе, курорте дегӀа могашал меттаоттае вахийтаь.

Мехкадас белгалдир, вайцига ма хулла бахархошта гӀо лоттадеш, хьашташ кхоачаьдеш болх дӀакхьа хьожилга. Тайп-

тайпара кхача лоаттабеш, ахчанца, кхыболча оагӀонца новкъостал ду бахархошта.

Келаматанаькъан Махьмуд-

Ӏаьлас тӀадилла, вахара оагӀонцара гӀо эшаш бола бахархой гучабоахаш, болх ба республике карарча хана дӀаьхош.

Ялата хьал миштад хьожаш, болх дӀабихьар РСЦ

Козой Мадина

ТӀадоагӀаца шера чуэцаргдолча, гурахьа дувш долча ялата хьал миштад хьожаш, болх дӀабихьар РСЦ къахьегамхоша. Из хоам «Сердалога» бир цу моттигера.

Ялатага шин тайпара хьож. Бос, хьаж, тӀера миштад хьежача, лабораторе гӀолла чакхдоаккх из. Дика тӀадаргдолча тайпара цӀена, дийна хила деза из. «ГӀалгӀай мехкара РСЦ лабораторе укх кӀира чакхдаьккхар ГУП «Дружба» (780 тонн), ГУП «Магас» (100 тонн), СПРК «Ама» (120 тонн) ялат. Лабораторе хьадена хинна деррига ялат хила боагӀаца боараме дар», - белгалдир РСЦ.

Берий лагерашка кхерамзлен болх дахьош ба МЧС болхло

Коазой Мадина

Ишколошкарча, иштта бийсаш йоахаш бераш Иеш долча республикерча лагерашка, кхерамзлен хьал лорадеш, болх д'акхухь МЧС болхлоша. Укх наькъа «Аьрзи» яхача лагере кхетаче д'айихьар сиха оарцаг'ьухараша. Из хоам «Сердалога» бир Республикерча МЧС.

Хи чу баьлча эггара ч'оаг'аг'а лораде дезараш хьалжадаьхар берашта цу оаг'онцарча болхлочо. Берашта хайра, хатар хургдоацаш, фу де деза, хьайна юхе халача хьале эттар мишта к'алхарваккха веза, сенал лоравала веза хин юхе.

Лоамашта юкье уллача лагере салолаш, хьийдда доаг'ача Эса чу лувчаш, шоашта накьадаргдараш дайзар царна.

Нувхех яьнна ц'и йоаеш, хилар вай мехка

Коазой Мадина

Маг'албика кхалерча нувхаш д'акхувсача арен т'а яьнна ц'и йоае арабаьлар «Экосистема» яхача ООО «Ц'ена дуне» оалача оаг'он болхло. Из хоам «Сердалога» бир Талама г'улакхех йолча Министерствон болхлоша.

«Шоай мел бола низ т'абохийташ, х'ара денна кьаьегаш ба цу оаг'он болхло. Дикка болх баьчул т'ехьаг'а, яьржа хинна ц'и д'айоае аьттув баьлар.

Карарча хана ц'и йоагаш моттиг яц Маг'албикерча нувхий арен т'а», - дийцар тха газетага.

Дега тоам беш дола х'амаш

Керда мел дар оттаду берашта, вай мехкарча ишколашка

Газданаькъан Ахмад

Дукха ха яц берашта парг'атта удаш лела йисар, дешара шу гаргакхьаьчад! Ахкан ханаца сакьердалуш уж лелача юкьа, мехкарча ишколаша царна дукха беркате х'амаш кийчаьд. «Дешар» яхача кьаман проектага г'олла керда хьадаьнна, дешарца эшаш дола г'ирсаш увтгадеш латт ишколашка тахан.

«Мехкарча 40 ишколе 1 360 ноутбук, 120 видеокамера, 120 телевизор, 40 интерактивни улг, 40 тайп-тайпара дукха балхаш леладе йиш йола г'ирсаш оттадаьд. Барх'и «Дер'аг'ара

т'адамаш» хургда Магасерча, Сурхо т'арча, Эккажк'онгий-Юртарча, Инарк'ерча, Йоккхача а Юк'ерча а Ачалкхенашка. Таханарча хано д'адеххача тайпара йолча химех, биологех, физиках йолча лабораторешка кьаьегаш, цьаьаца кердарадеш довза аьттув хургба вай берий», - яздыр ший телеграмоаг'он т'а вай Мехкадас Келаматанаькъан Махьмуд-Таблас.

Кхы а дукха дикахетараш да берашка хьегаш вай ишколашка. Наьсарерча №1, Илдарха-Г'алий т'арча №6 йолча гимназешка хьаелларгья кванториумаш. Илман, технически балхаш леладе аьттув хургба берий цига. IT оаг'онца кьа

хьегаш дола бераш х'ара денна дукхара хулаш латт.

Тайп-тайпара керда х'амаш доаржаде, шоай проекташ кхолла йиш хургья дешархой. Вай Мехкадас белгалдаьчох, кванториумашка хургда бе-бе Илманцара, техникацара берий кхетамаш лакхдеш дола х'амаш.

Берий технопаркех нач'ал дола бераш, кагирхой т'алатта моттигаш хургья. Цу г'улакхо кхебергба вай мехка накьабаргбола, беркате г'улакхаш доаржадеш бола бахархой. «IT-Куб» яха таьрахый дешарах йола шоллаг'а моттиг хьаелларгья республике, дешара шу долалуча дийнахьа. Из берка

те болх хургба Наьсарерча №6 йолча ишколе.

Мехкара хьалхара «IT-Куб» хьайийллар д'адахача шера Шолжа-Шахьарерча №1 йолча лицее. Ч'оаг'а беркате совг'аташ хьез спортсменашка а!

Дешара шу хьатлаотташ, республикерча ийс ишколе спорта эшаш йола керда х'амаш оттаергья.

Дешархошта тоадаьд ялх воркаут-доазош, футболлах ловза моттиг. «Дешар» яхача кьаман беркате проекто дукха хоза хувцамаш деш латт мехка, х'аьга цу г'улакхо дега боккха тоам бу.

«Бейни - 2024» яха чаьтарий лагерь хьайийллар

Гьаьгенаькъан Мартина

«Бейни - 2024» яха туристий чаьтарий лагерь хьайийллар вай лоаме. Вай мехкадас Келаматанаькъан Махьмуд-Таблас, Роскагирхой яхача оаг'оно хьаллоацаш, из проект дахьу

шоллаг'а шу да. «Сердалога» из хоам бир кагирхой кхетачен ц'ено.

«Массане дог айдеш д'айолаелар из йоккха кхетаче. Кагирхой политикахи туризмахи йолча Министерствон

болхлоша, г'о деш лелараша б'арчча театральни программа кийч'ьяьр цига», - йоах тхогарча хоам.

Дак'га лоацаш хиннараш дукхад'а даькье студенташи туризме кьаьегараши бар. «Вай беррига мохк юкье

хургбола бувзам ч'оаг'бе беа оаш. Бейне хьаьший долаш кхьаьчадале а, ц'адолхаш, дика доттаг'ий долаш г'оргда шо», - аьлар, кагирхошца кьамаьл деш, кхетачен ц'ен кулгал деча Ведажанаькъан Зоврбика.

«Хларма» яхача РФ ОП «Юкъярло» яха III мехка кхетаче длахьоргья Магасе

Султиганьякъан Йоакъап

ПалгIай паччахьалкхен университетa библиотеке длахьоргья кхетаче. Из хоам «Сердалога» бир цу гIулакха хьалхалаттараша.

«Россе хларман палато «Юкъярло» яха кхетаче длахьоргья Магасе укх бетта 22-ча, 23-ча деношка. Укх шерара мехка тIехьарча кхетаче я из. Ювца моттиг дIайолаелар бIаьстан тIехьарча бетта Иркутске, ахкан шоллагIа бутт юкъякхача хана дIахойихьар Калуге. Мехкашка дIайихьача кхетаченех дар гойтаргда гуйран тIехьарча бетта Москве длахьоргйолча кхетаче», - йоах тхога кхачьача хоамо. Цу йоккхача кхетачен кертера оагIув: «Россе сийле: тхьовра денз хьадахьар, бIаьшерашка денз дахаш дола Iадаташ лорадар».

Укхазу ювцар я культура, селханара, таханара истори, лукхача хана денз берка-те лоархIаш хьадахьа Россе къамий Iадаташ.

Къаьстта боккха теркам тIабохийтаргба берашта, тахан кхийна дIаэттарашта

бала безача хьехама, цар лораде дезарашта. «Ший къаман Iадаташ, цун истори лархIар хIара сага декхар да. Россе кхийолча моттигашкарча наха санна, геттара лоархIаме да вай къаман бахаршошта культураца, мехка истореца дувзденнараш лакха лерхIам беш дIаходахьар. Магасерча кхетаче мехка бахаршоша гойтаргда, Россе кхоаненца юв-

заенна культура лораяра тIехьа шоашта теркалде дезаьнна хетараш», - белгалдир РФ ОП секретарь йолча Михеева Лидияс.

Кхетачен доакъашхоша дувцаргда, къамашта юкье хила дезача культуран оагIонцарча бувзамех, мехка хьал тоадар духьа юкье доаладе дезарех, иштта кхьдолча лоархIамеча дешаех. Кагирхошца дIабахьа

беза болх, царна нийса кхетам балар, дезала юкье лораде дезарех, гIо деш хилар Iадат даь дIаоттадарах, экономика хьаллацарах геттара кIоаргдаь дувцаргда вIашагIкхетаре. «Юкъярло» яхача кхетачено шийна чулоцараш дукха да. Россе паччахьалкхе тоаялар, хIара денна дикагIа хилар мел дезараша дакъа лоцаргда цунна юкье.

ЧоагIа бIарг тIаотташ хийтар вай мехкара ковнаш ГIаьбартой-Балкхарой мехкарча ахархой блогера

Коазой Мадина

Республикал а арайлар «ДикагIа бола доалахьара боахам» яха яхьаш. Лоалахарча мехкашкарча наха теркалдир из гIулакх. Царех цаI ва, ГIаьбартой мехкара ахархой блогер Теунов Мурад. «Юртарвахар» яхача ший программе керда оагIув гойта вера из вай мехка.

Из хоам «Сердалога» бир паччахьалкхен зарбан болх лелабераша.

«ПалгIай мехкарча моттигаша санна, боккха тоам бир са дега бахаршоша а. ЦIена, хоза доал деш латт ковнаш, массанахьа лостам болаш, дог хьоасташ я. Шоаш леладеча хIаманца чIоагIа лерхIам болаш, хьаьша лакха лоархIаш бола нах ба массанахьа», - аьлар Мурада.

Тайп-тайпара, цхьадола, тIакхача хала долча моттигашка дада боахамаш долча ше кхувларах, баркал аьлар кхьича мехкарча хьаьшо вай юртбоахама гIулакхех йолча Министерствонна. «PROАгро СКФО» гойтам-кхетаче кийчьеца дакъа лоцаш волча Мурада вай мехкара ше хьайцараш цига гойта лерхI. Гойтам дIахьоргба хьатIабоагIача бетта.

2021-ча шера денз дIакхухьаш я вай мехка доалахьарча боахаме къахьегарашта юкьера эггара толашагIбараш гучабоахаш йола яхьаш.

Укх шера диазлагIа дIайихьар уж. Цу юкья, хьалха 192 хиннараш 570-га кхоачаш ба тахан, хIаьта белгалбаьннарашта луш дола ахча цхьа миллион сомага кхачьад.

«Музее - берригача дезалца» яха болам ба вай мехка дIахьош

ГIазданаькъан Ахьмад

Мехкахбаьха хиннача наьха мемориальни комплексе, «Музее - берригача дезалца» яха болам ба дIахьош. ХIара беттацарча шинарча дийна-

хьа, мах боацаш, музейа чулоацан бовза йиш я бахархой.

«Беррига дезал боалабеш хьабаьхка, къаман истореца дувзденнараш довза йиш я вай бахархой. Ше хьаваьнна овла,

тайп-тайпарча ханашка къаман вахаре хинна истори мишта хиннад ха йиш я хIаране.

Иштта бола болам вай мехкарча бахаршошта юкье чIоагIа лоархIаме ба, хIана аьлча къаман истори довзар, вайх хIаране

доккха декхар да», - дийцар «Сердало» газетага музейа болхлоша. «Музее - берригача дезалца» яха болам цаькха хьатIабоагIача бетта 10-ча дийнахьа хургба.

14 ЗАКОНАШ

ПАЛГЛАЙ РЕСПУБЛИКА

ЗАКОН

ПалГлай Республика цхайолча законодательни актшта хувцамаш юкьедыхара хьакьехьа

Тнайцал ПалГлай Республика Халкья Гуллама

2024 шера майсела бетта 30 ди

Статья 1

«ПалГлай Республика Халкья Гуллама депутатш харжарах» долча, 2007 шера лайчилла бетта 13 дийнахарча, №40-РЗ Йолча ПалГлай Республика Закона (газет «ПалГлайче», 2007 шера лайчилла бетта 17 ди; 2009 шера аьтинга бетта 23 ди; 2011 шера бекарга бетта 16 ди, аьтинга бетта 7 ди, климарса бетта 9 ди, маьхалий бетта 18 ди, лайчилла бетта 24 ди; 2013 шера наджгоанцхой бетта 12 ди, маьхалий бетта 31 ди; 2014 шера лайчилла бетта 8 ди; 2015 шера бекарга бетта 2 ди; Официальни бокьон хоама интернет-портал (www.pravo.gov.ru), 2016 шера майсела бетта 24 ди; интернет-газет «ПалГлайче» (www.gazetaingush.ru), 2019 шера тушола бетта 11 ди; 2020 шера аьтинга бетта 23 ди; Официальни бокьон хоама интернет-портал (www.pravo.gov.ru), 2021 шера бекарга бетта 5 ди; интернет-газет «ПалГлайче» (www.gazetaingush.ru), 2022 шера климарса бетта 14 ди, оаглой бетта 6 ди) юкьехьа Иобелгалдаь хувцамаш:

1) 5 статьяйна тлатохар де Иобелгалдаь чулоацам болча б¹ даькьаца: «б¹. Халкья Гуллама хоржамашка депутата кандидатаьла хьалхатетта Российски Федерацие гражданин, аргла йолча хоржамий комиссе, шунна кандидатаьла регистраци яра хиланза даргоаца документаш длалуца ханага, декхарийла отт кьыча паччахьалкхен агента статус соцае.»

2) 23 статья:

а) 10 даькьа Иобелгалдаь редакцие даязье:

«10. Пахьежараш хьожабе йиш яц хержача даржашкара нах, сенатораш, депутататаш, Российски Федерацие субъектои лакшерча даржашкара нах, моттигерча администрацей керте латтараш, цар доала кала бола нах, судхой, прокурораш, комиссий дош отта доакьашхой, «Российски Федерацие гражданин хоржамий бокьонехи референдуме даькьа лацара бокьонахи кертерча гарантейх долча», Федеральни закона 29 статьяй 7 пункта нийса, цар полномочеш совцаь хоржамий комиссий доакьашхой ца ларьлача, кьыча паччахьалкхен агентий реестре юкьебихьа нах, экстремистски е террористически организацие кьахьегаме даькьа лацара буьзаме болчар, цаь йолча реестре царех дола сведенеш чудиьха бола нах.»

б) 11¹ даькьа Иобелгалдаь редакцие даязье:

«11¹. Участкови комиссешка а дозон комиссешка а тлахьожараш хьожабь хоржамий объединени, юкарлен тлахьожаме субъект, кхадж тассара ди (ханал хьалха кхадж тассара) отталехьа (хьалхара ди), длалу тлахьожарий список, аргла йолча комиссе кьахата тла язьяь а машино ешаргьйолча келе а, хоржамаш длахьоча агентий реестре келе а, арланица а. Цу списка тла оттау хлара тлахьежачун тайпан ши, ши, даь ши, ваь ха, паспорта е гражданин паспорта меттел леладеча документа сери, таьрахь, из вахача моттига адрес, хоржамий участка таьрахь, из длахьожавьча хоржамий комиссен ши.»

3) 24 статьяй 3 даькье дешаш «кьаь денал тлахьаьга а доацаш» хувца дешашца «ворх¹ денал тлахьаьга а доацаш»;

4) 27 статьяйна тлатохар де Иобелгалдаь чулоацам болча 12 даькьаца: «12. Хоржамий объединений исполномоченни викалаш хила йиш яц, кьыча паччахьалкхен агентий реестре юкьебихьа нах, экстремистски е террористически организацие кьахьегаме даькьа лацара буьзаме болчар цаь йолча реестре царех дола сведенеш чудиьха бола нах.»

5) 37 статьяй 4 даькьа тлатохар де Иобелгалдаь чулоацам болча 11 пунктаца: «11 кандидато ухх Закона 5 статьяй б¹ даькьо оттабаь бехкам лора ца бар.»

6) 40 статьяйна тлатохар де Иобелгалдаь чулоацам болча 3¹ даькьаца: «3¹. Регистраци яь кандидат кьыча паччахьалкхен агентий реестре чуввахьа йиш яц.»

7) 41 статьяй 3 даькье хьалхарча предложене тлатохар де дешашца: «кьыча паччахьалкхен агентий реестре юкьебихьа нах, экстремистски е террористически организацие кьахьегаме даькьа лацара буьзаме болчар, цаь йолча реестре царех дола сведенеш чудиьха бола нах.»

8) 46 статьяй 3 даькье дешаш «, шитта кхадж тоссача дийнахьа» хувца дешашца «аргла йолча хоржамий округе кхадж тассара куц йистедоалача ханага, кхадж тоссача дийнахьа (кхадж тоссача тлахьарча дийнахьа)»;

9) 82 статьяй 5 даькьа 8 пункте дешаш «в», «д», «з» подпунктаца» е 76 статьяй 7 пункта «и» хувца дешашца «в», «д», «з», «и» подпунктаца» е 76 статьяй 7 пункта «ю».

Статья 2

«ПалГлай Республика Халкья Гуллама депутата статусах» долча, 2004 шера климарса бетта 8 дийнахарча, №18-РЗ Йолча ПалГлай Республика Закона (газет «ПалГлайче», 2004 шера климарса бетта 13 ди; 2006 шера сакьур бетта 28 ди; 2007 шера аьтинга бетта 21 ди; газет «Сердало» 2008 шера наджгоанцхой бетта 10 ди; газет «ПалГлайче» 2011 шера аьтинга бетта 7 ди; 2012 шера оаглой бетта 11 ди; 2013 шера аьтинга бетта 15 ди; 2015 шера сакьур бетта 5 ди; Официальни бокьон хоама интернет-портал (www.pravo.gov.ru), 2016 шера климарса бетта 4 ди; 2018 шера сакьур бетта 27 ди, оаглой бетта 4 ди; 2019 шера аьтинга бетта 7 ди; интернет-газет «ПалГлайче» (www.gazetaingush.ru), 2019 шера оаглой бетта 2 ди; 2020 шера аьтинга бетта 23 ди, аьтинга бетта 30 ди; 2021 шера климарса бетта 6 ди; Официальни бокьон хоама интернет-портал (www.pravo.gov.ru), 2022 шера тушола бетта 4 ди; интернет-газета «Ингушетия» (www.gazetaingush.ru), 2022 шера климарса бетта 14 ди, оаглой бетта 6 ди; 2023 шера бекарга бетта 25 ди, лайчилла бетта 8 ди) юкьехьа Иобелгалдаь хувцамаш:

1) 3 статьяй 1 даькьа тлатохар де Иобелгалдаь чулоацам болча 9¹ пунктаца:

«9¹» цо кьыча паччахьалкхен агента статус хьаййача;»

2) 31 статьяй 4 даькье дешаш «из дла-хьа хьожаяра а кхоачо яра а аргла длаоттау, Халкья Гуллама ше.» хувца дешашца «из дла-хьа хьожаяра а кхоачо яра а аргла длаоттау Халкья Гуллама ше, Халкья Гуллама длачлоагьяьча Положенеца нийса, транспорта чулоацам а болаш цунца.»

Статья 3

«ПалГлай Республике муниципальни хоржамех долча, 2009 шера аьтинга бетта 8 дийнахарча №24-РЗ Йолча, ПалГлай Республика Закона (газет «ПалГлайче», 2009 шера аьтинга бетта 13 ди, арлара бетта 15 ди; 2010 шера тушола бетта 2 ди, аьтинга бетта 22 ди; газет «Сердало», 2010 шера лайчилла бетта 9 ди; газет «ПалГлайче», 2011 шера аьтинга бетта 7 ди, климарса бетта 9 ди, тов бетта 8 ди, ардара бетта 6 ди; 2013 шера сакьура бетта 12 ди; 2014 шера лайчилла бетта 8 ди; 2015 шера бекарга бетта 2 ди, майсела бетта 14 ди; (Официальни бокьон хоама интернет-портал (www.pravo.gov.ru), 2015 шера оаглой бетта 14 ди; 2016 шера оаглой бетта 29 ди; 2017 шера ардара бетта 2 ди; ардара бетта 31 ди; интернет-газет «ПалГлайче» (www.gazetaingush.ru), 2019 шера тушола бетта 11 ди, тов бетта 9 ди; 2021 шера аьтинга бетта 2 ди; 2022 климарса бетта 14 ди; 2023 шера тушола бетта 3 ди, лайчилла бетта 8 ди; юкьехьа Иобелгалдаь хувцамаш:

1) 7 статьяй 5 даькьа тлахьарча предложени Иобелгалдаь редакцие даязье: «Пахьежараш хьожабе йиш яц хержача даржашкара нах, сенатораш, депутататаш, Российски Федерацие субъектои лакшерча даржашкара нах, моттигерча администрацей керте латтараш, цар доала кала бола нах, судхой, прокурораш, комиссий дош отта доакьашхой, «Российски Федерацие гражданин хоржамий бокьонехи референдуме даькьа лацара бокьонехи кертерча гарантейх долча», Федеральни закона 29 статьяй 7 пунктаца нийса цар полномочеш совцаь, хоржамий комиссий доакьашхой ца ларьлача, кьыча паччахьалкхен агентий реестре юкьебихьа нах, экстремистски е террористически организацие кьахьегаме даькьа лацара буьзаме болчар, цаь йолча реестре царех дола сведенеш чудиьха бола нах.»

2) 27 статьяй 2 даькье дешашца «хоржамий комиссе аппараты» тлахьа тлатохар де дешашца «, кьыча паччахьалкхен агентий реестре юкьебихьа нах, экстремистски е террористически организацие кьахьегаме даькьа лацара буьзаме болчар, цаь йолча реестре царех дола сведенеш чудиьха бола нах.»

3) 35 статьяй 4 даькье дешаш «кьыча паччахьалкхен агент вола регистраци яь кандидата е» дладаха, дешаш «кьыча паччахьалкхен агент вола, регистраци яь вола кандидат» хувца дешашца «кандидат вола», дешаш «кьыча паччахьалкхен агент вола, регистраци яь вола кандидат вола» хувца дешашца «кандидат вола»;

4) 36 статьяй 18 даькье дешаш «кьыча паччахьалкхен агент вола кандидат «кьыча паччахьалкхен агент е» дладаха;

5) 41 статьяй 7 даькьа 14 пункт Иобелгалдаь редакцие даязье:

«14» кхадж тосса ди отталехьа цьа шу кьахалехьа регистраци яьча юридически лицашта, кьыча паччахьалкхен агенташ болча юридически а физически лицашта, кьыча паччахьалкхен агенташта учредит даьча российски юридически лицашта, экстремистски е террористически организацие кьахьегаме даькьа лацара буьзаме болчар, цаь йолча реестре царех дола сведенеш чудиьха бола нах.»

6) 48 статьяй 4 даькье дешаш «кьыча паччахьалкхен агент е» дладаха;

7) 49 статьяйна тлатохар де Иобелгалдаь чулоацам болча 9¹ даькьаца:

«9¹. Нагахьа санна хоржамий бюллетене чувихьа, регистраци яь вола кандидат, кьыча паччахьалкхен агентаца аффилированни хилча, хоржамий бюллетене белгалдаха деза кандидат кьыча паччахьалкхен агентаца аффилированни кандидат хиларах дола сведенеш. Нагахьа санна цу тайпара кандидат (цу тайпара кандидаташ) кандидатий списка юкье даязьбича а цунах (царех) дола сведенеш хоржамий бюллетене ухх статьяй 6 даькьаца нийса чудиьха ца хилча, хоржамий бюллетене тла белгалду

кандидатий спискаца цу тайпара кандидат (цу тайпара кандидаташ) хьалхатеттав (хьалхатеттаб) аьле.»

8) 64 статьяй 7 даькьа тлатохар де Иобелгалдаь чулоацам болча 9, 10 пунктаца:

«9) муниципальни районшта керте латтараш, муниципальни округашта а городской округашта а керте латтараш хоржаш хоржамаш длахьош хилча – регистраци яьча кандидата, Российски Федерацие доазонал араьарча кьыча паччахьалкхений банкашка хьаййилла сметаш (вкладш), кьыча паччахьалкхен банкашка лорадеш ухкаш кулг-кара ачаш, маьхалаш хилар, кьыча паччахьалкхен финансови кечалаш доалакьа а (е) пайда эцаш а лелаяр бакьдолга оттадича;

10) моттигерча шедоалдара органашка хоржамаш длахьоча хана – регистраци яьча кандидата, кьыча паччахьалкхен агента статус хилар бакьдолга оттадича.»

Статья 4

Ер Закон низаца чоагленна болх бе долалу, ер официально кепатехача дийнахьа денз.

ПалГлай Республика Мехкда

г. Магас
2024 шера «13» ИЮНЬ
№ 16-РЗ

Ксаметнаькьян М.М.

ПАЛГЛАЙ РЕСПУБЛИКА

ЗАКОН

«ПалГлай Республика музейни фондах а ПалГлай Республика музейн музейнх а долча», ПалГлай Республика Закона 1 а 9 а статьяшка хувцамаш юкьедыхара хьакьехьа

Тнайцал ПалГлай Республика Халкья Гуллама

2024 шера майсела бетта 30 ди

Статья 1

«ПалГлай Республика музейни фондах а ПалГлай Республика музейнх а долча», 1999 шера бекарга бетта 11 дийнахарча №11-РЗ Йолча ПалГлай Республика Закона (газет «ПалГлайче», 1999 шера майсела бетта 1 ди; 2000 шера тов бетта 16 ди; газет «Сердало», 2002 шера климарса бетта 27 ди; 2006 шера тушола бетта 1 ди; газет «ПалГлайче», 2007 шера оаглой бетта 11 ди; газет «Сердало», 2011 шера наджгоанцхой бетта 15 ди; газет «ПалГлайче», 2012 шера лайчилла бетта 8 ди; Официальни бокьон хоама интернет-портал (www.pravo.gov.ru), 2018 шера арлара бетта 2 ди; интернет-газет «ПалГлайче», (www.gazetaingush.ru) 2021 шера оаглой бетта 29 ди) юкьехьа Иобелгалдаь хувцамаш:

1) 1 статьяйна тлатохар де Иобелгалдаь чулоацам болча абзаца: «Ер Закон дла-хьа дарж, ПалГлай Республика доазон тла йолча а, керда хьаеш йолча а, музейн а, кьычойла организацие а хьакьехьа, шитта шойш доалакьа е пайда эцаш музейни кечалаш а, музейни коллекцеш а, йолаш болча наьха хьакьехьа а.»

2) 9 статьяйна тлатохар де Иобелгалдаь чулоацам болча абзаца: «Культура даькье кхоачашдара Йаьдала региональни органага музейнаш, ПалГлай Республика музейни фонде юкьейихьа музейни кечалаш, ха йилла араьха даяьхара чаккхе (муька балара документ) хьадехаш документаш чуделча, музейшта культура даькье кхоачашдара Йаьдала региональни органага, ПалГлай Республика музейни фонде юкьейихьа музейни кечалаш, ха йилла араьха даяьхара чаккхе (муька балара документ) дладалар могаду Паччахьалкхен каталоге глолла.»

Статья 2

Ер Закон низаца чоагленна болх бе долалу ер, официально кепатехача дийнахьа денз.

ПалГлай Республика Мехкда

г. Магас
2024 шера «13» ИЮНЬ
№ 18-РЗ

Ксаметнаькьян М.М.

Извещение о начале выполнения комплексных кадастровых работ

1. В период с «05» августа 2024 г. по «20» ноября 2024 г. в отношении объектов недвижимости, расположенных на территории кадастрового квартала 06:04:0200003 муниципального образования «Назрановский муниципальный район» Республики Ингушетия будут выполняться комплексные кадастровые работы в соответствии с Государственным контрактом от 05.08.2024 г. №2024/7, заключенным со стороны заказчика: Министерство имущества и земельных отношений Республики Ингушетия почтовый адрес: г. Назрань, пр. им. И. Базоркина, 70 адрес электронной почты: mio.i@mail.ru номер контактного телефона: тел./факс (8734) 77-10-69, (8734) 77-10-51 со стороны исполнителя: Филиал ППК «Роскадастр» по Республике Ингушетия, в лице директора Филиала Додовой Рукият Азаматгиреевны, действующей на основании Положения о филиале и доверенности от 01.01.2023 г. №06/2023-1 почтовый адрес: Республика Ингушетия, г. Магас, ул. К. Кулиева, 24 адрес электронной почты: filial@06.kadastr.ru; номер контактного телефона: 8 (8734)55-42-52

2. Правообладатели объектов недвижимости, которые считаются в соответствии с частью 4 статьи 69 Федерального закона от 13 июля 2015 года N 218-ФЗ «О государственной регистрации недвижимости» ранее

учтенными или сведения о которых в соответствии с частью 9 статьи 69 Федерального закона от 13 июля 2015 года N 218-ФЗ «О государственной регистрации недвижимости» могут быть внесены в Единый государственный реестр недвижимости как о ранее учтенных в случае отсутствия в Едином государственном реестре недвижимости сведений о таких объектах недвижимости, вправе предоставить указанному в пункте 1 извещения о начале выполнения комплексных кадастровых работ кадастровому инженеру - исполнителю комплексных кадастровых работ имеющиеся у них материалы и документы в отношении таких объектов недвижимости, а также заверенные в порядке, установленном частями 1 и 9 статьи 21 Федерального закона от 13 июля 2015 года N 218-ФЗ «О государственной регистрации недвижимости», копии документов, устанавливающих или подтверждающих права на указанные объекты недвижимости.

3. Правообладатели объектов недвижимости - земельных участков, зданий, сооружений, объектов незавершенного строительства в течение тридцати рабочих дней со дня опубликования извещения о начале выполнения комплексных кадастровых работ вправе предоставить кадастровому инженеру сведения об адресе электронной почты и (или) почтовом адресе, по которым осуществляется связь с лицом, чье право на объект недвижимости зарегистрировано, а также лицом, в пользу которого зарегистрировано ограничение права и обременение объекта недвижимости

(далее - контактный адрес правообладателя), для внесения в Единый государственный реестр недвижимости сведений о контактном адресе правообладателя и последующего надлежащего уведомления таких лиц о завершении подготовки проекта карты-плана территории по результатам комплексных кадастровых работ и о проведении заседания согласительной комиссии по вопросу согласования местоположения границ земельных участков.

4. Правообладатели объектов недвижимости, расположенных на территории комплексных кадастровых работ, не вправе препятствовать выполнению комплексных кадастровых работ и обязаны обеспечить доступ к указанным объектам недвижимости исполнителю комплексных кадастровых работ в установленном графиком время.

5. График выполнения комплексных кадастровых работ:

№ п/п	Место выполнения комплексных кадастровых работ	Время выполнения комплексных кадастровых работ
	Республики Ингушетия 06:04:0200003 с.п. Яндаре муниципального образования «Назрановский муниципальный район»	В период с 05 августа 2024 г по 20 ноября 2024 г.

Гаьнарча седкъел лоархIамерIа

Наьха вахара хьал тоадеча оагIонех я ЖКХ

Султиганькъан Йоакъап

Вайх моллагIча сага лоархIамерIа да хIара дийнахьа кIалингах хий доагIаш хилар, ханнахьа нувхаш дIахьахьар, массахана ток хилар, дIа-хьа хьежача гуш хоза цIенеш, цIена урамаш хилар.

Из деррига хургдолаш хIама да, нагахьа ЖКХ оагIон болхлоша шой гIулакх боагIача боараме дIакхухьаш хилча.

ХIаьта цу оагIон болх цьа кIеззига гоалбаулча, бIарччача шахьаро, юрто зувш хул. Сиха хьалов нувхий гувнаш, вIаштIарадаь цIенеш гIорадий латташ хул, цьаннахьа турба ийккхе наькъа юкъе бIарчча Iам отт.

Вай мехкарча ийь шахьаре, юрташка бахача наха ЖКХ оагIон болхлош кьахьегам дика гуш хул. Нув хьекхараша, нувхаш дIакхувсараша, ехар тоаераша беш бола болх мах баь варвоачаш ба.

Цу наха тIалаттача дукхача

декхарашта юкъе да гIишлош тоаяр, йIовхал лоаттаяр, хий, ток хилийтар, шахьара моттигий куц эргадаккхар, ханнахьа нувхаш дIахьахьар, иштта кхьдараш а.

Кьаьбстта аькки чIоагIа дукха кьахьеге дезаш хул цу наьха. ХIара шахьаре, юрта хIана яц аьнна; тиша хин турбаш хувца езаш хул, лампаш хувцар, буц дIахьакхар, наха салоIача моттигашка лостам бар, квартираш йолча цIенеш ковнаш цIена лоттадар – дукха я уж кхача беза моттигаш. Иштта дер дайна лелараша тедхаю моттигаш тоае еза цар. Йохаяь фонараш, гIандаш тоаде деза; гаьнаш-та, зизашта доал деш кьахьеге деза. ВIалла салоIам боацаш, болх беш лел ала мегаргдолаш да цу нахах. Уйла ел, мел хотта, кегар шоашта тIехьа бут ара тIаьда латтача хана машинаша; хIаьта салаIа Iохувшарашта тIехьара мел пакеташ, шушаш, каьхаташ, иштта кхьIолола нувхаш дIаьха езаш хул.

Цьаьккха хIаман уйла еш боацараша пластиках яьча нув-

хий яьшкашка бетона галаш, кирпичкаш юташ йола ха я цар кьахьегар... Готтига урамаш дIазза нах, машинаш лелача; жагIан гувнаш, турбаш латтача; цу дерригнена юкъе хало озаш, шой болх чакхбоаккхаш; адамашта хоза, цIена хилийта

гIерташ; лел уж нах тахан. Геттара Гуйран нувхаш дIахьахьа, хаоттам миьча беш бале а лостам бе хьож уж. Наха хеталуш хул, хин турба мара ийь ийккхар аьле, бакьда дIабахьа беза болх-м из деррига юстардаккха дезарашта аттачарех бац.

Хий ийккха моттиг хьаахка еза, цу чура колд араьккха лотор деш, кхьбола болх дIахьош бахка беза. ДIаьха денош дезаш хул иштта кьахьеге. ХIаьта, ара шелал латтача хана, уйла ел, мел хала да цу тайпара болх беш кIоаг чу валла. БоагIача боараме сий де Iемадац вай цу балха... Иштта хила дезакх ер аьнна хеташ, наха кхьбашха теркалдац цар дер. Бакьда, духхьал цу наьха болх ца хилча, доккхий гIулакхаш ма хетта дIа-м гIоргдац. Дайман из дIадувца деза доккхийчар, кхувш латтарашка. ТIаккха кхоана, боагIача боараме лоархIаргда аьнна хет, цар хьегаш дола кьа, нувхаш а кIеззигагIа йоаржае тарлу. ХIара саг шийна гонахьарча дунен уйла еш, дерхIам беш хуле; урамаш, парках, сквераш, базараш, автобусаш сеца моттигаш массахана цIена латтаргья. Деррига а сагагара долалу, сага лорадича, хьадаь латтар хоза, бIарг тIаотташ хургда массахана.

Внимание: газопровод!

По землям Назрановского, Малгобекского, Сунженского районов и г. Карабулак РИ проложены магистральные газопроводы и газопроводы-отводы с параллельными кабельными линиями связи, обслуживаемые Моздокским ЛПУМГ ООО «Газпром трансгаз Ставрополь». Ось газопроводов на всем протяжении обозначена километровыми знаками, а пересечения газопроводов с автомобильными дорогами и водными преградами - километровыми знаками и знаками «Осторожно - газопровод», «Остановка запрещена».

Для обеспечения безопасной эксплуатации и транспортировки газа предусмотрены зоны минимальных расстояний согласно СНиП 2.05.06-85* до 350 метров в зависимости от диаметра трубы и охранные зоны шириной 25 метров в каждую сторону от оси газопровода согласно правилам охраны магистральных газопроводов. Вдоль подводной части газопровода охранная зона устанавливается в виде участка водного пространства от водной поверхности до дна, заключенного между параллельными плоскостями, отстоящими от оси газопровода на 100 метров с каждой стороны.

В охранной зоне магистральных газопроводов категорически запрещается производить всякого рода действия, могущие нарушить нормальную эксплуатацию трубопроводов либо привести к их повреждению, в частности:

- перемещать, засыпать и ломать опознавательные знаки, проводить земляные работы;
- открывать люки и двери ограждений узлов линейной арматуры, станций катодной и дренажной защиты, линейных и смотровых колодцев и других линейных устройств;
- разрушать берегоукрепительные сооружения, земляные и иные сооружения, предохраняющие газопровод от разрушения; устраивать всякого рода свалки, выливать растворы кислот, солей и щелочей; производить дноуглубительные и земляные работы;
- разводить огонь и размещать какие-либо открытые или закрытые источники огня;
- проводить работы с использованием ударно-импульсных устройств и вспомогательных механизмов, сбрасывать грузы;

Минимущество Ингушетии информирует о предоставлении на праве аренды земельного участка, в целях ведения крестьянского (фермерского) хозяйства:

1. Земельный участок с кадастровым номером 06:05:000003:11237, общей площадью 250 000 кв.м., расположенный по адресу: Российская Федерация, Республика Ингушетия, г. Назрань, категория земель:

• огораживать и перегораживать охранные зоны. В зоне минимальных расстояний категорически запрещается:

- возводить какие-либо постройки, размещать стоянки, гаражи, коллективные сады с садовыми домиками, дачные поселки, жилые здания, отдельные промышленные сельскохозяйственные предприятия, тепличные комбинаты и хозяйства, птицефабрики, молокозаводы, карьеры, разработки полезных ископаемых;
- сооружать проезды и переезды через трассу газопроводов и газопроводов-отводов, устраивать стоянки автотранспорта, тракторов и механизмов, размещать сады и огороды;
- заниматься производством мелиоративных земляных работ, сооружением оросительных и осушительных систем;
- заниматься строительными-монтажными и взрывными работами, планировкой грунта;
- производством геологическo-исследовательских и других работ, связанных с устройством скважин, шурфов;
- заниматься содержанием скота и устраивать водопой для скота.

Перед проведением работ в охранной зоне и зоне минимальных расстояний газопроводов и газопроводов-отводов необходимо получить согласование и письменное разрешение на их производство в Моздокском ЛПУМГ ООО «Газпром трансгаз Ставрополь». Несоблюдение вышеуказанных требований может создать угрозу причинения вреда жизни и здоровью людей, а также имуществу физических и юридических лиц.

Адрес: Моздокское ЛПУМГ: 363750, п/я №1. Телефоны: (886736) 2-60-06, 7-50-24; Диспетчер (886736) 60-229. Лица, виновные в механическом повреждении магистральных газопроводов, кабелей связи, средств катодной защиты, привлекаются к административной и уголовной ответственности в соответствии с действующим законодательством Российской Федерации.

Статья 167 УК РФ. Умышленное уничтожение или повреждение имущества.

земли населенных пунктов.

Граждане и (или) крестьянские (фермерские) хозяйства, заинтересованные в предоставлении указанных участков, имеют право в течение тридцати дней, соответственно со дня опубликования и размещения извещения, подавать заявление о намерении участвовать в аукционе на право заключения договора аренды такого земельного участка.

Заявления принимаются по адресу: 386101, Респу-

1. Умышленное уничтожение или повреждение чужого имущества, если эти деяния повлекли причинение значительного ущерба, наказываются штрафом в размере до сорока тысяч рублей или в размере заработной платы или иного дохода осужденного на период до трех месяцев, либо обязательными работами на срок до трехсот шестидесяти часов, либо исправительными работами на срок до одного года, либо принудительными работами на срок до двух лет, либо арестом на срок до трех месяцев, либо лишением свободы на срок до двух лет.

2. Те же деяния, совершенные из хулиганских побуждений, путём поджога, взрыва или иным общеопасным способом либо повлекшие по неосторожности смерть человека или иные тяжкие последствия, наказываются принудительными работами на срок до пяти лет либо лишением свободы на тот же срок.

Статья 168 УК РФ. Уничтожение или повреждение имущества по неосторожности.

Уничтожение или повреждение чужого имущества в крупном размере, совершенные путем неосторожного обращения с огнём или иными источниками повышенной опасности, наказываются штрафом в размере до ста двадцати тысяч рублей или в размере заработной платы или иного дохода осужденного за период до одного года, либо обязательными работами на срок до четырёхсот восьмидесяти часов, либо исправительными работами на срок до двух лет, либо ограничением свободы на срок до одного года, либо принудительными работами на срок до одного года, либо лишением свободы на тот же срок.

Федеральный закон «О газоснабжении в Российской Федерации».

Часть 3 статьи 32. Органы исполнительной власти и должностные лица, граждане, виновные в нарушении правил охраны магистральных трубопроводов, газораспределительных сетей и других объектов систем газоснабжения, строительстве зданий, строений и сооружений без соблюдения безопасных расстояний до объектов систем газоснабжения или в их умышленном блокировании либо повреждении, иных нарушающих бесперебойную и безопасную работу объектов систем газоснабжения незаконных действиях, несут ответственность в соответствии с законодательством Российской Федерации.

блика Ингушетия, г. Назрань, ЦАО, проспект Базоркина, 70, этаж 2, контактный телефон: 8(8734) 77-11-30.

Способ подачи заявлений: в виде бумажного документа непосредственно при личном обращении или в виде бумажного документа посредством почтового отправления.

Дата начала приема заявлений – 16.08.2024 г. 09:00
Дата окончания приема заявлений – 16.09.2024 г. 18:00

сердало

Учредители: Правительство Республики Ингушетия и ГАУ «Общественная газета «Сердало»

И.о. главного редактора: Арчаков С.Я.

Адрес Правительства РИ: 360001, г. Магас, пр. И. Язиков, 12.

Адрес редакции и издателя: Республика Ингушетия, 386101, г. Назрань, Тер. Центральный округ пр. И. Базоркина, 60. Тел.: 8 (8734) 77-11-84. Бухгалтерия: 8 (8734) 77-10-85.

Газета зарегистрирована Управлением Росздравкультуры по ЮФО. Рег. номер ПИ № ФС 10-6526 от 5 марта 2007 г.

E-mail: serdalo@yandex.ru Сайт газеты: serdalo.ru.

Набор и верстка произведены в компьютерном центре издательства газеты «Сердало». Время подписания номера по графику в печать: 14 августа 2024 г. Фактически 17:20.

Точка зрения авторов может не совпадать с позицией редакции. При перепечатке ссылка на газету обязательна. Письма, рукописи, фотографии, рисунки не рецензируются и не возвращаются. Свободная цена

Газета отпечатана в издательстве «Южный регион», с готовых диапозитивов. Адрес: 357600, Ставропольский край, г. Ессентуки, ул. Никольская, 5. Заказ № 1435 Тираж: 2000 экз.

Кадай хила ловш ба вай мехкара дешархой

Гаьгенаькъан Мартина

Физкультурникий Денна хетаяь, истола тIарча теннисах йола яхь дIайихьар МагIалбике

Газданаькъан Ахьмад

«Хьалхарчар болам» яхача оагIоно дIайихьача «Сакьердамеча яхьашка» дакъа лаяцар Шолжа кхален дешархоша. Из хоам «Сердалога» бир «Бералла наькъаш» яхача ерригача Россе проекта зарбан болх ле-лабераша.

«Цу кхетаче берашта хьалхалатташ вар Шолжа кхален вахара лостамга хьожаш вола Евкуранаькъан Расул. Шоай дегIа физически хьал тоадеш хилар Илдарха-ГIалий тIара, Шолжа-Шахьарера бераш», - йоах тхога кхачача хоамо.

Ахкан тIехьарча бетта шоллагIча шоатта дийнахьа дIакхухьаш да вай мехка физкультурника Ди.

1939-ча шера денз, «УнахцIенача дегIаца-унахцIена са» яха дешаш керте долаш, хьадаьхьаш да из вайна юкье.

Физкультурникий Денна хетаяь истола тIарча теннисах йола яхь дIайихьар МагIалбике «Росмехкдаьтга», «Денал» яхача спорта иш-колаша.

Шо-шоаш котдовла гIерташ дар 13 шергара 18 шерга кхаччалца дола бераш.

«Спортаца бувзам лелаберашта доккха совгIат хул, иштга йолча яхьех. Бераша шоай начIал дIагойтаргдолаш, спорт езарий дегаш гIоздохаргдолаш дIакхухьаш да из беркате гIулакх», - дийцар «Сердалога» МагIалбикерча администраце.

Шахьаре даха бераш спорта тIаозара тIехьа, ишколашта юкьера толашагIбараш белгалбе дIахьох яр яхь. Лакха говзал гойташ, спорт шоашта мел гарга я хайташ бар кьона теннисисташ. Котбаьннарашта грамоташ, совгIаташ луш, чакхьяьлар яхьаш.

Объявления

Утерянный аттестат, выданный СОШ №19 г. Назрани в 2023 г. на имя Веджижева Халида Мусаевича, считать недействительным.

Утерянный аттестат серии А №5798810, выданный СОШ №1 г. Карабулака в 2000 г. на имя Харсиева Абдулы Султановича, считать недействительным.

Утерянный аттестат №00624009250659, выданный ГБОУ СОШ №2 г. Назрани в 2023 г. на имя Мальсагова Аликбера Амуровича, считать недействительным.

Общество с ограниченной ответственностью «Чистый мир» информирует жителей Республики Ингушетия о том, что на основании Соглашения от 23 июля 2024 г., заключенного с Министерством природных ресурсов и экологии Республики Ингушетия, Обществу с 23.07.2024г. присвоен статус регионального оператора по обращению с твердыми коммунальными отходами на всей территории Республики Ингушетия.

ТКО - отходы, образующиеся в жилых помещениях в процессе потребления физиче-

скими лицами, а также товары, утратившие свои потребительские свойства в процессе их использования физическими лицами в жилых помещениях в целях удовлетворения личных и бытовых нужд. К ТКО также относятся отходы, образующиеся в процессе деятельности юридических лиц, индивидуальных предпринимателей и подобные по составу отходам, образующимся в жилых помещениях в процессе потребления физическими лицами.

В соответствии со статьей 24.7 Закона «Об отходах производства и потребления» соб-

ственники твердых коммунальных отходов обязаны заключить договор на оказание услуг по обращению с твердыми коммунальными отходами с региональным оператором, в зоне деятельности которого образуются твердые коммунальные отходы и находятся места их накопления. Договор на оказание услуг по обращению с ТКО является публичным. Договор заключается в соответствии с типовым договором, утвержденным Правительством Российской Федерации.

Договор оказания услуг по обращению с ТКО считается

заключенным региональным оператором со всеми потребителями, находящимися в зоне его действия, в том числе при отсутствии подписанного сторонами договора в виде единого документа).

Подробные сведения о порядке заключения договора на оказание услуг по обращению с твердыми коммунальными отходами, едином тарифе на услуги регионального оператора, образец заявки и типовой договор размещены на официальном сайте Общества с ограниченной ответственностью «Чистый мир».

ИЗВЕЩЕНИЕ О ПРОВЕДЕНИИ ЗАСЕДАНИЯ СОГЛАСИТЕЛЬНОЙ КОМИССИИ ПО ВОПРОСУ СОГЛАСОВАНИЯ МЕСТОПОЛОЖЕНИЯ ГРАНИЦ ЗЕМЕЛЬНЫХ УЧАСТКОВ ПРИ ВЫПОЛНЕНИИ КОМПЛЕКСНЫХ КАДАСТРОВЫХ РАБОТ	
В отношении объектов недвижимого имущества, расположенных на территории кадастрового квартала: субъект Российской Федерации Республика Ингушетия,	
муниципальное образование Назрановский муниципальный район,	
населенный пункт с.п. Экажево,	
№ кадастрового квартала 06:04:0600001	
(Иные сведения, позволяющие определить местоположение территории, на которой выполняются комплексные кадастровые работы ²⁾)	
в соответствии с государственными контрактами от «08» апреля 2024 г. №01145000008204000333-2024	выполняются кадастровые работы
Уведомляем всех заинтересованных лиц о завершении подготовки проекта карты-плана территории, с которым можно ознакомиться по адресу работы согласительной комиссии: Республика Ингушетия, 386151, с.п. Экажево, ул. Сакалова, 5 «Б»	
Администрация Назрановского муниципального района	
(Адрес работы согласительной комиссии)	

или на официальных сайтах в информационно-телекоммуникационной сети «Интернет»:	
Администрации Назрановского муниципального района	https://nazranovskij-r26.gosweb.gosuslugi.ru/;
(Наименование органа местного самоуправления)	(Адрес сайта)
Министерство имущественных и земельных отношений Республики Ингушетия	https://t.me/minimuscestvori https://vk.com/minizo2022;
(Наименование исполнительного органа государственной власти субъекта Российской Федерации, на территории которого проводятся комплексные кадастровые работы)	(Адрес сайта)
Управления Росреестра по Республике Ингушетия	rosreestr.gov.ru
(Наименование органа кадастрового учета)	(Адрес сайта)
Заседание согласительной комиссии по вопросу согласования местоположения границ земельных участков, в отношении которых проводятся комплексные кадастровые работы на территории кадастрового квартала:	
06:04:0600001	
состоится по адресу: Республика Ингушетия, 386151, с.п.Экажево, ул. Сакалова, 5 «Б»	

(Администрация Назрановского муниципального района)

« 3 » сентября 2024 г. в 15 часов 00 минут.
Для участия в согласовании местоположения границ при себе необходимо иметь документ, удостоверяющий личность, а также документы, подтверждающие права на соответствующий земельный участок.
Обоснованные возражения относительно местоположения границ земельных участков, содержащегося в проекте карты-плана территории, можно представить в согласительную комиссию в письменной форме в период с « 14 » августа 2024 г. по « 3 » сентября 2024 г.⁴ и с « 4 » сентября 2024 г. по « 8 » октября 2024 г.⁵
Возражения оформляются в соответствии со статьей 15 статьи 42.10 Федерального закона от 24 июля 2007 г. № 221-ФЗ «О государственном кадастре недвижимости»⁶ и включают в себя сведения о лице, направившем данное возражение, в том числе фамилию, имя и (при наличии) отчество, а также адрес правообладателя и (или) адрес электронной почты правообладателя, реквизиты документа, удостоверяющего его личность, обоснование причин его несогласия с местоположением границы земельного участка, кадастровый номер земельного участка (при наличии) или обозначение образуемого земельного участка в соответствии с проектом карты-плана территории. К указанным возражениям должны быть приложены копии документов, подтверждающих право лица, направившего данное возражение, на такой земельный участок, или иные документы, устанавливающие или удостоверяющие права на такой земельный участок, а также документы, определяющие (определявшие) местоположение границ при образовании такого земельного участка (при наличии).
В случае отсутствия таких возражений местоположение границ земельных участков считается согласованным.